F Financial Report
www.finreport.sk
September/Október 2017
4,90 €

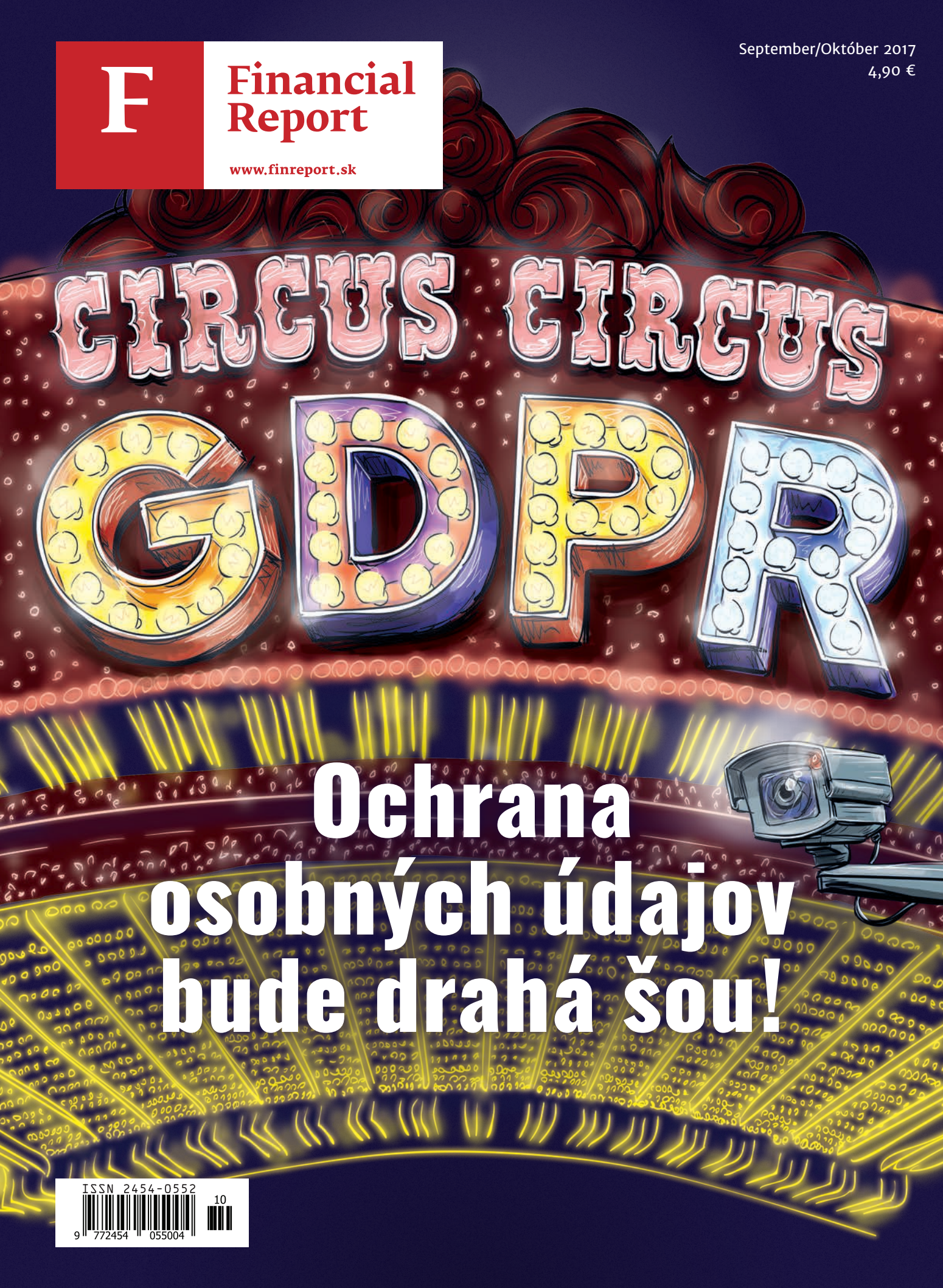

Ochrana osobných údajov bude drahá šou!

ISSN 2454-0552
9 772454 055004 10

DRONE n'BASE

SÚBOJ V **ROZŠÍRENEJ REALITE**

HRA PRE **VIAC HRÁČOV**

SÚBOJ

ZOSTRELTE NEPRIATEĽA POMOCOU
VIRTUÁLNYCH LASEROV A **RAKIET**

CHAOS ROCKET

Otočte nepriateľa
o 180 stupňov

MACHINE GUN

Zostrelte nepriateľa
spŕškou guliek

PRETEKY

VYTVORTE SI TRAŤ ZO ZÁKLADNÍ, KTORÉ
SLÚŽIA AKO **CHECKPOINTY**
SPESTRITE SI HRU **POWER UP MÓDMI**

FREEZE

FREEZE spomalí
váš dron

NITRO

Vyzdvihnite NITRO
pre zrýchlenie

DRONE n'BASE

DRONE FOR GAMING

Získajte Drone n Base pre svojich najbližších

Teraz za **zvýhodnenú cenu** len do **31.10.2017**

149 €

~~199 €~~

Pri nákupe zadajte **promo kód: finreport**

www.dronenbase.com

VYDAVATEĽ

Financial Report s.r.o.

Identifikácia

IČO: 50 699 938 DIČ: 2120425197
Spoločnosť je zapísaná v Obchodnom registri
Okresného súdu Bratislava 1, oddiel Sro, vložka 116964/B

Registrácia: ISSN 2454-0552

Sídlo vydavateľstva

Škultétyho 18,
Bratislava – mestská časť Nové Mesto 831 03

Riaditeľka spoločnosti

Jana Ondrejka Schochmann
(janaondrejka@finreport.sk)

REDAKCIA

Financial Report s.r.o.

Šéfredaktorka

Jana Ondrejka Schochmann (janaondrejka@finreport.sk)

Zástupca šéfredaktorky

Ján Beracka (janberacka@finreport.sk)

Vedúci redaktori

Ivana Michalová (michalova@finreport.sk)
Marek Mittaš (marekmittas@finreport.sk)

Redaktori

Jana Poláčiková, Alžbeta Čelešová, Marek Šimo

Spolupracovníci na vydaní

Marek Hronec

Jazyková redakcia

Andrea Hoštáková

Fotografie

Simona Oswaldová, Tomáš Griger

Ilustrácie

Martin Rusina

Art director, grafika a layout

Positive Media s.r.o., Filip Wenhardt

OBCHOD A PREDAJ INZERCIE

Obchodný manažér, predaj inzercie a predplatného

Marek Hronec (hronec@finreport.sk)
+421 903 012 102

MARKETING

Marketingový manažér

Marek Hronec (hronec@finreport.sk)
+421 903 012 102

Technická podpora

Michal Petráš,
Positive s.r.o.

PORTÁL

FinReport.sk

Financial Report s.r.o.
September/Október 2017
Periodicita: dvojmesačník
Dátum vydania: 26. septembra 2017

Poradové číslo: 4/2017
Ročník vydania: 1. ročník
Evidenčné číslo: EV 5561/17

Reklamné texty neprešli jazykovou korektúrou.
Obrázok na titulnej strane: Martin Rusina, Positive Media s.r.o.

EDITORIÁL

ÚČET ZA ÚSPORU ZAPLATÍ KAŽDÝ Z VÁS

Pred parlamentnými voľbami v roku 2010 ma dnes už neaktívna ľavicová politická strana drzo obťažovala e-mailovými správami. Samozrejme, chceli ma presvedčiť, aby som ich volil. Obsahom tých správ boli sugestívne rečnícke otázky, prípadne som si mal urobiť veľmi nepodarený test, ktorý mi mal pomôcť rozhodnúť sa, komu odovzdať hlas. Samozrejme, nechýbali prázdne volebné heslá. Dodnes som sa nedozvedel, ako sa táto politická strana dostala k mojej e-mailovej adrese.

Foto: Tomáš Griger

Takýmto situáciám by od mája budúceho roku malo zabraňovať nariadenie EÚ označené ako General data protection regulation (GDPR). Okrem iného aj e-mailová adresa sa stáva chráneným osobným údajom. Použitie adresy napríklad na politický marketing bez súhlasu majiteľa schránky bude porušením európskej legislatívy.

Európska komisia vykresľuje príchod nariadenia GDPR ako pozitívny prelom pre každého. Občania EÚ budú mať podľa EK väčšiu kontrolu nad vlastnými osobnými údajmi a budú môcť počítať s transparentným prístupom firiem k spracovaniu údajov. Samotným firmám EK sľubuje, že zjednotenie pravidiel na európskej úrovni prinesie úspory rádovo na úrovni miliárd eur ročne. V každej krajine EÚ totiž budú platiť jednotné pravidlá, a to podľa komisie firmám pomôže. Taká je teória.

V praxi však nadšenie zo sľubovaných prínosov naráža na realitu v podnikaní. Na každoročnú úsporu, ktorú EK vyčíslila na 2,3 miliardy eur, sa totiž v podstate poskladáte vy, podnikatelia, ktorým vzniknú náklady spojené s dodržiavaním pravidiel vyplývajúcich z GDPR.

Úspora nákladov má spočívať predovšetkým v zjednotení pravidiel v dvadsaťosmičke krajín. Profitovať teda budú predovšetkým veľké firmy, ktoré podnikajú naprieč celou EÚ. Malá slovenská firma pôsobiaca len na domácom trhu tak v tomto prípade v hre príliš nie je. Záťaž spojená s fungovaním, ktoré je v súlade s GDPR, však dopadá na každú firmu.

Hoci sa koncový klient môže cítiť ako víťaz, neraz sa už stalo, že vyššie náklady firiem sa premietli do vyššej ceny tovarov či služieb. Nové pravidlá však zrejme prinesú aj objektívne pozitíva, podnikatelia však právom majú obavy z legislatívy, ktorej porušenie môže znamenať astronomicky vysoké pokuty. Množstvo podrobností prinášame v aktuálnom čísle magazínu Financial Report.

Nová byrokratická výzva z Bruselu je pripomienkou, že po letnom období je opäť čas naplno sa venovať pracovným povinnostiam. Nečinnosť v tomto prípade totiž môže znamenať veľký problém.

Prajeme veľa úspechov a príjemné čítanie.

Ján Beracka
a celý tím magazínu Financial Report

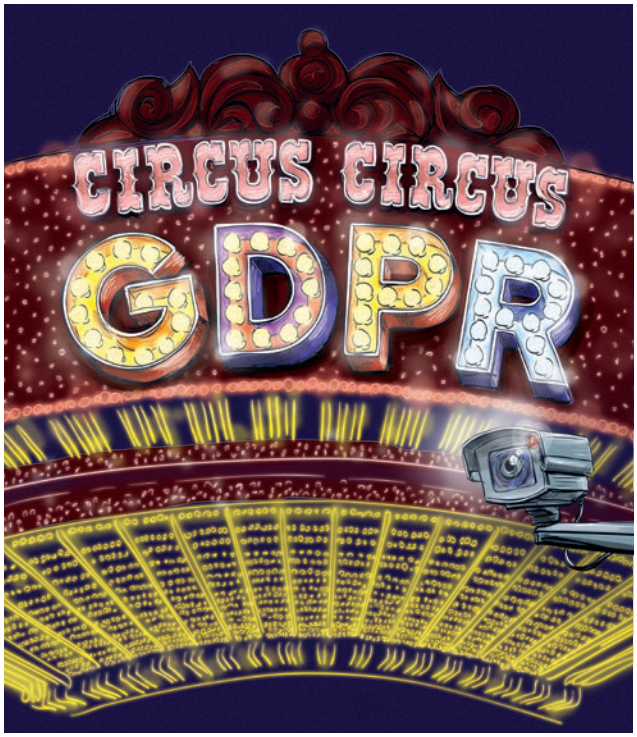

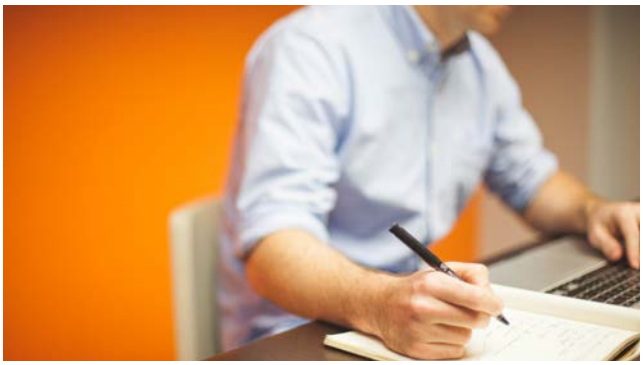

KRÁTKE SPRÁVY
Manažérske rošády | 10

EKONOMIKA
GDPR: Množstvo nových povinností pre firmy, aj vysoké pokuty | 12

EKONOMIKA
EÚ si sľubuje od GDPR úspory, výrazné sú aj negatíva | 14

ANKETA
Čo podľa vás prinesie GDPR? | 18

EKONOMIKA
Ochrana osobných údajov: Legislatíva sa s príchodom GDPR výrazne mení | 22

EKONOMIKA
Dlhová brzda by sa mohla uvoľniť, šetrenie nie je na obzore | 24

BANKY A POISŤOVNE
Investičné možnosti bežného bankového klienta | 28

BANKY A POISŤOVNE
Investičné a kapitálové poistenia plnia nové funkcie | 30

FINANCIE
Investičné poradenstvo. Čo možno od neho očakávať? | 32

BANKY A POISŤOVNE
Slováci majú pri poisťovaní detí rezervy | 34

FINANCIE
Návrh novely zákona o finančnom sprostredkovaní schválila vláda | 36

BANKY A POISŤOVNE
Poistiť sa dá aj v kyberpriestore, chrániť sa môžu firmy aj jednotlivci | 38

INVESTOVANIE
Ako fungujú kryptomeny? (Otázky a odpovede) | 40

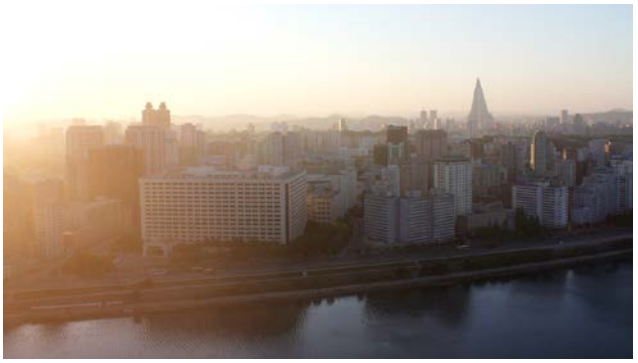

EKONOMIKA
Deepweb a darknet, alebo „tam, kde je všetko“ | 42

FINANCIE
Slováci nie sú šampióni v sporení, bude sa to musieť zmeniť | 46

FINANCIE
Nové požiadavky na odbornosť potrápia najmä príležitostných agentov | 50

BANKY A POISŤOVNE
Slovákov ohrozujú najmä kritické choroby, prinášajú aj finančné problémy | 52

EKONOMIKA
Záporné úrokové sadzby: Sú tu už roky, klienti s nimi nepočítajú | 54

FINANCIE
Finančné služby budú vyzerať inak, menia ich moderné technológie | 56

FINANCIE
Potrebujem služby agenta? Päť otázok, ktoré rozhodnú! | 58

VOĽNÝ ČAS
Severná Kórea ponúka nevšedný zážitok. Skutočne nevšedný | 60

VOĽNÝ ČAS
Beh: Liek na manažérske neduhy | 64

VOĽNÝ ČAS
Konské pólo: Šport s dávkou aristokracie | 66

VOĽNÝ ČAS
Víno, ktoré sa piť neoplatí | 68

MÓDA
Doplnky patria aj do pánskej módy | 70

AUTO-MOTO
Automobilka Bentley vynovila Continental GT | 72

VOĽNÝ ČAS
Program SNG | 76

FINANČNÉ AKTUALITY

Autor: Marek Mittaš

Tatra banka

Súhrnný zisk Tatra banky po zdanení v prvom polroku v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka klesol zo 64,101 mil. eur na 54,877 mil. eur. Čisté úrokové výnosy sa taktiež medziročne znížili, zo 131,559 mil. eur na 121,455 mil. eur. Zvýšili sa čisté výnosy z poplatkov a provízií, a to medziročne z 56,314 mil. eur na 58,363 mil. eur. F

Slovenská sporiteľňa

Čistý zisk Slovenskej sporiteľne, a. s., po zdanení v prvom polroku tohto roku medziročne klesol skoro o polovicu. V sledovanom období medziročne poklesol na 86,532 mil. eur z hodnoty 134,6 mil. eur. Čisté úrokové výnosy tiež klesli medziročne z 231,481 mil. eur na 217,955 mil. eur. Výnosy z poplatkov a provízií taktiež klesli, znížili sa zo 64,689 mil. eur na 54,791 mil. eur. F

Študentské účty využívajú najviac vysokoškoláci

Medzi najčastejšie dôvody, pre ktoré si mladí na Slovensku otvárajú svoje prvé bankové účty, sú predovšetkým začiatky brigády či nástup na strednú alebo vysokú školu. Majú ho v priemere dvaja z troch študentov vo veku 16 až 19 rokov, čo je 69 percent a drvivá väčšina vysokoškolákov, čo predstavuje 95 percent. Vyplýva to z údajov ČSOB a prieskumu agentúry TNS Slovakia. Respondentmi v prieskume boli osoby vo veku 12 až 26 rokov. Hlavným kritériom, ktoré zaváži pri rozhodovaní sa o výbere účtu, je jeho cena. Z prieskumu vyplýva, že účet zadarmo preferuje 70 percent vysokoškolských študentov od 20 až 26 rokov a 53 percent študentov vo veku 16 až 19 rokov. F

Skupina VÚB

Skupina VÚB bola aj v druhom štvrťroku zisková. Zisk pred zdanením medziročne vzrástol na 129,6 mil. eur zo 114,8 mil. eur. Čistý zisk za uplynulých šesť mesiacov vzrástol medziročne z 88,2 mil. eur na 101,3 mil. eur. Prevádzkové výnosy sa medziročne znížili, a to zo 289,7 mil. eur na 279,3 mil. eur. F

Hekeri čoraz viac útočia na priemyselné podniky

Do pozornosti hekerov sa čoraz častejšie dostávajú priemyselné podniky a inštitúcie verejnoprávnych služieb. Počet cielených útokov v tomto sektore sa vlani viac ako zdvojnásobil v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Motívom útočníkov sú podľa Martina Fábryho, senior konzultanta spoločnosti Deloitte, najčastejšie priemyselná špionáž, krádež duševného vlastníctva a osobných údajov. V najhoršom prípade sú však schopní úmyselne vyradiť riadiaci systém z prevádzky. Prioritou je tak zvýšenie výkonnosti kontrolných systémov, ktoré sú s narastajúcim počtom útokov čoraz zraniteľnejšie. F

Silné búrky spôsobili na Slovensku veľké škody

Klienti nahlasovali poisťovniam škody spôsobené silnými búrkami, ktoré sa v auguste prehnali Slovenskom. Podľa údajov poisťovne Generali sa škody po nedávnych búrkach odhadujú celkovo zatiaľ na viac ako 90-tisíc eur. Najviac škôd eviduje poisťovňa Generali na východe Slovenska, a to v Prešovskom a Košickom kraji. Väčšinu z nich spôsobil silný vietor, dážď a krupobitie. Spoločnosť Allianz – SP predbežne vyčíslila výšku škôd po augustových búrkach na 200-tisíc eur. Najviac hlásení bolo z Bratislavského a Trnavského kraja. Klienti najčastejšie hlásili poškodené strechy, polámané škridly či zničené prístrešky a skleníky. F

Rast úverov a vkladov sa v júli výrazne zmenil

V júli sa podľa Národnej banky Slovenska obnovil rast úverov nefinančným spoločnostiam, ktorý potiahol najmä dopyt z odvetvia priemyselnej výroby. Objem úverov tak medzimesačne vzrástol o 0,8 percenta, medziročný nárast bol vo výške 9,5 percenta. Na druhej strane sa mierne oslabil rast úverov domácnostiam. Ten zoslabol na 0,9 percenta. Medziročný rast zostal na úrovni 13,3 percenta. Mierne sa znížil dopyt domácností po úveroch na nehnuteľnosti, pravdepodobne ide o dôsledok sprísnenia podmienok poskytovania úverov. V prípade vkladov zaznamenal súkromný sektor v júli medzimesačný rast o 0,1 percenta. Medziročný rast vkladov sa spomalil o 0,5 percentuálneho bodu na 4,4 percenta. Firmám mierne poklesli medzimesačné vklady o 0,3 percenta a domácnostiam medzimesačne o 0,1 percenta. F

MANAŽÉRSKE ROŠÁDY

Autor: Ivana Michalová

AXA

Finančným riaditeľom skupiny AXA v Českej republike a na Slovensku sa s účinnosťou od 1. júla 2017 stal Laurent Jaumotte. Prichádza z AXA Luxembursko, kde pôsobil na rovnakej pozícii od roku 2011. Laurent Jaumotte nahradil Sébastiena Guidoniho, ktorý sa po štyroch rokoch rozhodol prijať novú profesijnú výzvu v rámci skupiny AXA mimo ČR a Slovenska. „Čaká nás mnoho náročných úloh, ktoré vyplývajú z našej dlhodobej stratégie založenej na dôslednej orientácii na klienta, posilňovanie vzťahov so zákazníkmi a posune do úlohy partnera, ktorý stojí po boku klienta vo všetkých kľúčových okamihoch jeho života," hodnotí svoje menovanie na post finančného riaditeľa AXA ČR/SR Laurent Jaumotte.

ČSOB Leasing, a. s.

Od júla 2017 sa stal členom Predstavenstva ČSOB Leasing, a. s., Vladimír Vajgel, výkonný riaditeľ pre pobočkovú sieť a podporu obchodu. Po 11 rokoch nahradil Pavla Bojanovského, dlhoročného člena predstavenstva a výkonného riaditeľa pre korporátne a centralizované obchody. Na novom poste člena predstavenstva bude Vladimír Vajgel zodpovedný za všetky obchodné aktivity spoločnosti, vrátane dcérskej spoločnosti ČSOB Leasing poisťovací maklér. „Dlhodobo budujeme jedinečný model obsluhy zákazníkov a mojím cieľom je využiť synergiu jednotlivých distribučných kanálov a rozvíjať tak dlhodobé partnerstvá s obchodnými partnermi, ktoré sú pre našu firmu charakteristické," uviedol Vajgel.

Home Credit

Slovenský Home Credit má od 1. augusta nového predsedu predstavenstva. Václav Horák na tomto poste strieda Davida Bystrzyckého, ktorý riadil spoločnosť v uplynulých šiestich rokoch. Václav Horák má viac ako 25 rokov skúseností vo finančnej oblasti. Stál pri zrode spoločnosti Cetelem Slovensko a Cetelem ČR, v ktorej bol deväť rokov generálnym riaditeľom. V Home Credit sa ujíma vedenia a preberá všetku agendu riadenia spoločnosti.

J&T Banka

Novým riaditeľom odboru privátneho bankovníctva sa k 1. septembru 2017 stal Ondrej Segeč. Vo funkcii nahradil Miloslava Čomaja, ktorý postupuje na post dealmakera. Ondrej Segeč je absolventom Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave v odbore financie, bankovníctvo a investovanie. V J&T Banke pôsobí od jej založenia na Slovensku, teda od roku 2006. Začínal ako privátny bankár, štyri roky riadil v rámci privátneho bankovníctva segment klientov verejného sektora, od roku 2013 bol zástupcom riaditeľa odboru privátneho bankovníctva.

mBank

Na pozíciu generálneho riaditeľa a vedúceho organizačnej zložky nastupuje dlhoročný obchodný riaditeľ pre slovenský a český trh Robert Chrištof. Po piatich rokoch nahradil Przemyslawa Klobuta, ktorý sa vrátil do materskej skupiny mBank v Poľsku. Medzi jeho hlavné úlohy bude patriť ďalšie rozšírenie klientskej bázy, rozvoj distribučného modelu a podpora rastu slovenskej pobočky cez inovatívne produkty, ako sú napríklad mobilné platby. „V tomto roku s našimi klientmi oslavujeme 10. výročie pôsobenia na slovenskom trhu a chceme sa im poďakovať aj prostredníctvom nových produktov," uviedol Robert Chrištof.

Ministerstvo financií SR

Hlavným ekonómom Ministerstva financií SR (MF SR) je od polovice augusta americký ekonóm Biswajit Banerjee. Spolu s riaditeľkou Inštitútu finančnej politiky Luciou Šrámkovou tvoria Útvar hlavného ekonóma na MF SR. Biswajit Banerjee pôsobil do júla tohto roka ako hlavný ekonóm Slovinskej národnej banky a je členom Výboru pre menovú politiku Európskej centrálnej banky. „Identifikoval som tri hlavné oblasti, ktorým by sme sa mali s kolegami venovať. Prvou je zlepšenie postavenia Slovenska v medzinárodnom obchode, ďalej zefektívnenie výberu daní a treťou je skúmanie možností zmierňovania regionálnych rozdielov aj prostredníctvom výstavby infraštruktúry," uviedol hlavný ekonóm MF SR Biswajit Banerjee.

Slovenská sporiteľňa, a. s.

Z postu generálneho riaditeľa a predsedu predstavenstva odchádza na konci roka Štefan Máj, ktorý sa zároveň rozhodol ukončiť svoju profesijnú kariéru. „Som šťastný, že som mohol byť súčasťou úspešného príbehu SLSP. Za vyše dvadsať rokov som mal možnosť zažiť turbulentné obdobie pred privatizáciou banky, jej prechod do rúk Erste Group a následnú transformáciu, ako aj mimoriadne úspešnú poslednú dekádu rastu," uviedol Štefan Máj. Novým generálnym riaditeľom a predsedom predstavenstva SLSP bude od 1. januára 2018 Peter Krutil, doterajší podpredseda predstavenstva banky zodpovedný za firemné bankovníctvo. „Možnosť stáť na čele najväčšej banky na Slovensku si vážim a vnímam nielen ako prejav dôvery od akcionára, ale najmä ako záväzok voči všetkým jej zamestnancom a klientom. Za posledných dvadsať rokov som v SLSP riadil viacero oblastí a novú pozíciu považujem za úspešné vyvrcholenie mojej práce," vyhlásil Krutil.

Tatra banka, a. s.

Novým členom predstavenstva Tatra banky sa stal Johannes Schuster, ktorý prevzal zodpovednosť za oblasť riadenia financií a treasury. Johannes Schuster strávil necelých 25 rokov s rakúskou bankou Raiffeisen Banking Group. Má bohaté riadiace skúsenosti v takmer všetkých oblastiach moderného bankovníctva, najmä v oblasti financií, treasury, risku, retailového bankovníctva a marketingu. „Z pohľadu inovácií je Tatra banka priekopníkom v celom regióne strednej a východnej Európy. Som hrdý, že som dostal možnosť stať sa súčasťou výnimočnej banky s excelentnými zamestnancami a so zameraním na klienta, aké som nikdy predtým nevidel," vyjadril sa pri tejto príležitosti Johannes Schuster.

GDPR:
MNOŽSTVO NOVÝCH POVINNOSTÍ PRE FIRMY, AJ VYSOKÉ POKUTY

Autor: Ján Beracka

GDPR nahrádza viac ako dvadsať rokov starú smernicu, ktorá vznikala v podmienkach relatívne obmedzeného kybernetického sveta. GDPR preto modernejšie definuje, čo je osobný údaj, zahŕňa aj online identifikátory, teda IP adresy či identifikačné čísla zariadení (UDID).

Nové pravidlá do platnosti vstúpia 25. mája 2018. Výrazne sa posilní pozícia dotknutých osôb, teda ľudí, ktorých údaje sa spracovávajú. Pre subjekty, ktoré údaje spracovávajú, to znamená množstvo nových povinností.

Novinkou, ktorú GDPR zavádza, je pseudonymizácia údajov a profilovanie. Táto perspektíva starej norme úplne chýbala. Pseudonymizácia je spracúvanie osobných údajov takým spôsobom, aby osobné údaje už nebolo možné priradiť konkrétnej dotknutej osobe bez použitia dodatočných informácií. Zároveň sa však takéto dodatočné informácie uchovávajú oddelene a vzťahujú sa na ne technické a organizačné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby osobné údaje neboli priradené identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osobe.

Ďalším princípom, na ktorom bude stáť nový systém ochrany osobných údajov, je minimalizácia údajov. Spoločnosti budú môcť spracovávať len také údaje, ktoré nevyhnutne potrebujú k svojej činnosti.

Popri tejto zmene upravuje GDPR aj profilovanie. Ide o akúkoľvek formu automatizovaného spracúvania osobných údajov, ktoré pozostáva z použitia týchto osobných údajov na vyhodnotenie určitých osobných aspektov týkajúcich sa fyzickej osoby. Za profilovanie sa teda považuje analýza údajov, ktorá vedie napríklad k predvídaniu pracovných návykov, správania, majetkových pomerov či záujmov.

Zásadný dôraz kladie nová legislatíva na globálnu ochranu občanov EÚ. Nariadenie platí pre spoločnosti, ktoré predávajú tovary a služby, tiež pre spoločnosti, ktoré monitorujú správanie.

Nové pravidlá sa vzťahujú na spracúvanie osobných údajov v rámci EÚ, a to bez ohľadu na to, či sa spracúvanie vykonáva v EÚ, alebo nie.

Pracovať s údajmi v súlade s GDPR musia aj subjekty, ktoré nie sú usadené v EÚ, ale dotknuté osoby sa nachádzajú v EÚ.

Nariadenie preto musia dodržiavať aj zahraničné subjekty, ktoré monitorujú správanie subjektov v EÚ, prípadne ponúkajú platené aj bezplatné tovary a služby rezidentom krajín EÚ.

Novinkou je aj dôslednejšie zacielenie legislatívy na sprostredkovateľov údajov, ktorých pôvodná legislatíva do veľkej miery obchádzala. Prevádzkovateľ je subjekt, ktorý určuje účely spracovávania údajov, a prostriedky, ktorými sa údaje budú spracovávať.

Sprostredkovateľom je v tomto prípade fyzická alebo právnická osoba, orgán verejnej moci, agentúra alebo iný subjekt, ktorý spracúva osobné údaje v mene prevádzkovateľa. Tento článok reťazca smernica z roku 1995 úplne ignorovala a tento pojem vôbec nepoznala. Nové pravidlá sa teda týkajú subjektov, ktoré dostanú na starosť osobné údaje od prevádzkovateľa.

Zároveň nové pravidlá ustanovujú kľúčové náležitosti, ktoré má obsahovať dohoda medzi prevádzkovateľom a sprostredkovateľom. Problémovou oblasťou však zostáva takzvaný subprocessor, teda nasledujúci článok reťazca. Na subjekt, ktorý získava údaje od sprostredkovateľa, sa nové pravidlá nevzťahujú.

GDPR výrazne posilňuje práva dotknutých osôb. Firmám, ktoré spracovávajú údaje, pribudne množstvo povinností.

Dôležitá zmena sú Privacy by design a Privacy by default. V podstate je to prístup, ktorý má zabezpečiť, že prvky ochrany údajov budú súčasťou vývoja produktov od počiatočných fáz vývoja.

Zároveň budú mať niektoré spoločnosti povinnosť mať ustanovenú osobu zodpovednú za ochranu údajov. Povinná je pre verejnoprávne subjekty a orgány štátnej moci, taktiež pre inštitúcie pracujúce s veľkým objemom citlivých údajov. Povinnosť sa týka aj spoločností, ktoré monitorujú jednotlivcov. V rámci nadnárodných firiem nie je nevyhnutné mať zodpovednú osobu v každej krajine. Zodpovednou osobou môže byť aj právnická osoba.

Okrem toho sa zdôrazňuje právo „byť zabudnutý“. Dotknutá osoba má právo na vymazanie alebo obmedzenie spracúvania osobných údajov. Dotknuté osoby budú dostávať informácie o existencii tohto práva. Problematikou práva na zabudnutie sa zaoberala napríklad spoločnosť Google v súvislosti s výsledkami vyhľadávania svojho prehliadača.

Významnú úlohu bude zohrávať jednoznačný súhlas. Toto ustanovenie v podstate znamená, že určité správanie, napríklad používanie služieb, nebude stačiť ako vyjadrenie súhlasu so spracovávaním údajov.

Systematizujú sa pravidlá o informovaní o únikoch. To platí v troch oblastiach. Sprostredkovateľ bude mať štandardy na podávanie informácií o únikoch prevádzkovateľovi. Zároveň budú existovať pravidlá pre oznamovanie incidentov regulačnému orgánu, tiež prípadne aj dotknutej osobe. Dotknutí jednotlivci dostanú informáciu o úniku, ak im z neho plynú veľké riziká. To všetko by sa malo stihnúť do 72 hodín.

Dodržiavanie nových pravidiel budú regulačné orgány vynucovať pod hrozbou vysokých pokút. GDPR zavádza dva druhy pokút. Finančnú sankciu do výšky 2 % celosvetového obratu alebo 10 miliónov eur môže dostať subjekt za viacero pochybení. Medzi nimi je napríklad nedostatočné zabezpečenie osobných údajov, nedostatočná zmluva prevádzkovateľa so sprostredkovateľom, neoznámenie porušenia ochrany osobných údajov a v prípade, že firma neurčí zodpovednú osobu, hoci je to pre ňu povinné. Sankcia tiež hrozí sprostredkovateľom.

Výška pokút však môže byť až dvojnásobná, teda 4 % celosvetového obratu, prípadne 20 miliónov eur. Pokutu v tejto výške môže subjekt dostať za porušenie zásad spracovania osobných údajov, napríklad vtedy, ak bude firma údaje používať na neurčené, nekonkrétne účely. Táto výška sankcie sa uplatní napríklad aj vtedy, ak dotknutá osoba neudelila súhlas na spracovanie osobných údajov, hoci bol potrebný.

Nariadenia EÚ

Práve nariadenia sú veľmi silným právnym aktom EÚ. Nariadenie je všeobecne záväzný právny akt, ktorý sa priamo uplatňuje v celej EÚ. V európskej legislatíve sa tento druh právnych aktov využíva napríklad v oblasti bezpečnosti potravín. Napríklad európske smernice sa líšia tým, že stanovujú len ciele, ktoré má členský štát dosiahnuť, prostriedky, akými sa tieto ciele majú dosiahnuť, sú už národnou kompetenciou. F

EÚ SI SĽUBUJE OD GDPR ÚSPORY, VÝRAZNÉ SÚ AJ NEGATÍVA

Autor: Ján Beracka

Prístup k spracovávaniu osobných údajov sa pod vplyvom nariadenia EÚ výrazne mení. Pre firmy to znamená výraznú zmenu spôsobu práce s osobnými údajmi. Zásadná zmena firmám prinesie pozitíva aj komplikácie.

Zmeny sa skrývajú pod hlavičkou Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679. Nariadenie nahrádza reguláciu z polovice 90-tych rokov, ktorá už modernej dobe kybernetického sveta nestíhala. Európska komisia (EK) upozorňuje aj na to, že pôvodnú normu do svojej legislatívy zapracovala každá členská krajina po svojom, čo podľa EK spôsobovalo ťažkosti a prinášalo „právnu neistotu a administratívne náklady".

Úspora a náklady

Ochranu osobných údajov od mája budúceho roku nebude upravovať 28 národných noriem, ale jedna európska. EK prínosy tejto zmeny odhaduje na

2,3 miliardy eur ročne. Zároveň bude dodržiavanie pravidiel sledovať jeden európsky orgán a nie národné úrady. Spoločnostiam to má podľa EK priniesť možnosť rýchlejšie rozhodovať a obmedziť byrokraciu.

Je pochopiteľné, že EK ako predkladateľ upozorňuje predovšetkým na pozitíva, nariadenie so sebou prináša aj množstvo náročných povinností.

GDPR, samozrejme, neobíde ani Slovensko. Podľa spoločnosti TÜV SÜD Slovakia sa nové povinnosti budú týkať až približne 530-tisíc slovenských subjektov. Náklady spojené so zmenou systémov a procesov odhaduje TÜV SÜD Slovakia na 40 miliónov eur.

Nariadenie GDPR stanovuje presný rámec oprávneného spracovania osobných údajov. Akékoľvek spracovávanie údajov, ktoré nebude zapadať do tohto rámca, je protiprávne. To je však princíp, ktorý ostáva zachovaný a nemení sa. Z pohľadu spoločností sa však objavujú plusy aj mínusy.

GDPR sa týka približne 530-tisíc slovenských firiem.

Pozitíva

Harmonizácia pravidiel

Práve zjednotenie právneho rámca je vlajkovou loďou EK. Niektoré oblasti však bude aj naďalej môcť konkrétnejšie stanovovať národná legislatíva. Ide napríklad o konkrétnejšie pravidlá na zabezpečenie ochrany práv a slobôd pri spracúvaní osobných údajov zamestnancov v súvislosti so zamestnaním. Záväznými môžu v tomto prípade byť ustanovenia národnej legislatívy či kolektívnej zmluvy. Preto sa firmy nemôžu spoľahnúť na to, že nie je potrebné brať do úvahy legislatívu platnú na národnej úrovni. Napriek tomu príchod GDPR môže značne zjednodušiť cezhraničné pôsobenie firiem.

Ochrana záujmov

Spoločnosti budú musieť na spracovanie osobných údajov získavať súhlas, prípadne budú musieť byť splnené iné presne určené okolnosti. Spoločnosti môžu spracovávať osobné údaje, ak je to v súlade so zásadnými záujmami dotknutých osôb. GDPR umožní širšie uplatnenie tohto princípu. Okrem ochrany záujmov dotknutých osôb bude dôvodom na spracovanie osobných údajov aj ochrana záujmov tých ľudí, ktorí sú v prirodzene blízkom vzťahu s dotknutou osobou.

Nové podmienky, ktoré umožňujú spracovanie osobných údajov

GDPR rozširuje okruh okolností, ktoré vytvárajú právny základ na spracovanie osobných údajov. Novinkou je spracovanie údajov vzhľadom na významný verejný záujem. Spracovať osobné údaje umožní GDPR aj v záujme ochrany verejného zdravia, novým dôvodom na spracovanie údajov sú aj historické, štatistické či vedecké dôvody. V týchto prípadoch budú mať teda spoločnosti voľnejšie ruky.

Spracúvanie bez potreby identifikácie

Ak spoločnosť pracuje s určitými osobnými údajmi, ktoré nevyžadujú zistenie totožnosti dotknutej osoby, firma nemusí uchovávať, získať alebo

spracúvať dodatočné informácie na zistenie totožnosti dotknutej osoby.

Identifikovanie dotknutej osoby
Práve dotknuté osoby získavajú s príchodom GDPR niektoré dodatočné práva. Predtým, než prevádzkovateľ tieto práva prizná, má právo žiadať potvrdenie identity.

Negatíva

Získanie súhlasu
Vyjadrenie súhlasu so spracovaním osobných údajov bude hrať naďalej dôležitú úlohu, podľa pravidiel GDPR však bude ťažšie ho získať. Prevádzkovateľ bude totiž musieť dokázať, že súhlas dostal. Zároveň bude mať dotknutá osoba možnosť svoj súhlas odvolať.

GDPR sprísňuje aj ochranu detí, to sa dotýka aj získavania súhlasu so spracovaním údajov. Za osoby mladšie ako šestnásť rokov totiž bude musieť vyjadriť súhlas rodič, čo môže spoločnostiam komplikovať situáciu. Veková hranica sa však v členských štátoch môže líšiť. Súhlas je zároveň možné odvolať.

Zjednotenie pravidiel podľa Európskej komisie celkovo prinesie úsporu 2,3 miliardy eur ročne.

Minimalizácia údajov
GDPR stanovuje, že spracovávať bude možné iba také údaje, ktoré firmy nevyhnutne potrebujú na svoju činnosť. Znamená to, že subjekty, ktoré pracujú s údajmi, musia dobre zvažovať, či konkrétny údaj nevyhnutne potrebujú. Zároveň môžu s údajmi pracovať iba v nevyhnutnom čase.

Transparentné spracovávanie
Výraznú záťaž pre prevádzkovateľov znamená spravodlivé, zákonné a transparentné pracovanie s údajmi. Okrem iného majú prevádzkovatelia povinnosť informovať dotknuté osoby o tom, na čo sú ich údaje používané. To si jednoducho vyžaduje dodatočnú prácu pri spracovaní údajov. S tým súvisí aj povinnosť prevádzkovateľov umožniť dotknutým osobám prístup k ich informáciám. Okrem toho je dodatočnou administratívnou záťažou aj prehĺbenie „práva byť zabudnutý“.

Zaťažujúce princípy „protection by design“ a „by default“
Firmy už pri vývoji svojich produktov a služieb, teda „by design“ a „by default“ musia myslieť na to, že majú povinnosti vyplývajúce z GDPR. To si môže vyžiadať aj komplikované zmeny vo výrobe. V praxi to môže znamenať napríklad zavedenie dodatočných opatrení smerujúcich k ochrane osobných údajov. V podstate musí každá spoločnosť uplatňovať špecificky navrhnutú ochranu súkromia. Firmy pri vývoji svojich produktov musia myslieť nielen na samotnú ochranu osobných údajov, ale aj na to, akým spôsobom s nimi pracovať. To znamená, že spoločnosti musia počítať napríklad s tým, že si dotknuté osoby budú uplatňovať svoje práva.

Územná platnosť
GDPR sa dotýka aj organizácií mimo EÚ, ktoré ponúkajú tovary a služby dotknutým osobám v EÚ, prípadne monitorujú ich správanie. To znamená, že povinnosti spojené s GDPR presahujú hranice EÚ, s tým je spojené množstvo dodatočných nákladov. F

Právne dôvody na spracovanie osobných údajov, ktoré stanovuje GDPR

Výslovný súhlas	Dotknutá osoba vyjadrila výslovný súhlas so spracúvaním týchto osobných údajov na jeden alebo viacero určených účelov, s výnimkou prípadov, keď sa v práve EÚ alebo v práve členského štátu stanovuje, že zákaz nemôže dotknutá osoba zrušiť.
Pracovné dôvody	Spracúvanie je nevyhnutné na účely plnenia povinností a výkonu osobitných práv prevádzkovateľa alebo dotknutej osoby v oblasti pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia a sociálnej ochrany.
Ochrana života	Spracúvanie je nevyhnutné na ochranu životne dôležitých záujmov dotknutej osoby alebo inej fyzickej osoby v prípade, že dotknutá osoba nie je fyzicky alebo právne spôsobilá vyjadriť svoj súhlas.
Charitatívne dôvody	Spracúvanie vykonáva v rámci svojej zákonnej činnosti s primeranými zárukami nadácia, združenie alebo akýkoľvek iný neziskový subjekt s politickým, filozofickým, náboženským alebo odborárskym zameraním.
Zverejnené údaje	Spracúvanie sa týka osobných údajov, ktoré dotknutá osoba preukázateľne zverejnila.
Právne nároky	Spracúvanie je nevyhnutné na preukazovanie, uplatňovanie alebo obhajovanie právnych nárokov, alebo kedykoľvek, keď súdy vykonávajú svoju súdnu právomoc.
Verejný záujem	Spracúvanie je nevyhnutné z dôvodov významného verejného záujmu na základe práva EÚ alebo práva členského štátu, ktoré sú primerané vzhľadom na sledovaný cieľ, rešpektujú podstatu práva na ochranu údajov.
Lekárske dôvody	Spracúvanie je nevyhnutné na účely preventívneho alebo pracovného lekárstva, posúdenia pracovnej spôsobilosti zamestnanca, lekárskej diagnózy, poskytovania zdravotnej alebo sociálnej starostlivosti alebo liečby.
Verejné zdravie	Spracúvanie je nevyhnutné z dôvodov verejného záujmu v oblasti verejného zdravia, ako je ochrana proti závažným cezhraničným ohrozeniam zdravia alebo zabezpečenie vysokej úrovne kvality a bezpečnosti zdravotnej starostlivosti a liekov alebo zdravotníckych pomôcok.
Vedecké účely	Spracúvanie je nevyhnutné na účely archivácie vo verejnom záujme, alebo na účely vedeckého alebo historického výskumu, či na štatistické účely.

ČO PODĽA VÁS PRINESIE GDPR?

Autor: Marek Mittaš, Ján Beracka

Robert Jarolín

IT Security Manager, KPMG in Slovakia

Ako sa na zavedenie nariadenia pripravujete?

Proces komplexného preverenia zabezpečenia súladu ochrany osobných údajov s požiadavkami GDPR (General Data Protection Regulation) v našej spoločnosti KPMG na Slovensku už prebieha. Interný tím pri implementácii využíva odborné znalosti a kvalifikovaný personál so skúsenosťami z podobných projektov realizovaných aj pre našich klientov. Máme k dispozícii takzvaný KPMG Data Protection Framework, ktorým pokryjeme celý proces od mapovania osobných údajov, cez analýzu dôsledkov až po riadenie kvality implementačného projektu. Aktuálne u nás prebieha fáza analýzy existujúcej situácie a posúdenia stavu zabezpečenia ochrany osobných údajov.

Akú technicko-administratívnu záťaž očakávate s príchodom GDPR?

Z pohľadu vplyvu na organizácie ide o podstatnú zmenu, ktorú možno vnímať ako istú formu zmeny kultúry v prístupe spracovania a ochrany osobných údajov v danej spoločnosti.Tým, že GDPR okrem iného so sebou prináša napríklad aj koncept prehľadnejšej definície osobných údajov, za ktoré sa už budú považovať aj rôzne online a elektronické identifikátory, napríklad IP adresa, lokalizačné údaje a podobne, GDPR prináša aj prísnejšie povinnosti, ktorých splnenie bude oveľa efektívnejšie realizovať systémovou zmenou. Ide napríklad o automatické mazanie dát po uplynutí doby a podobne. S tým súvisí vplyv na technicko-administratívnu záťaž, ktorej sa spoločnosti pravdepodobne nevyhnú.

Čo myslíte, že zmena prinesie?

Implementáciou GDPR by sa mal rozhodne posilniť princíp zodpovednosti všetkých subjektov, ktoré spracúvajú osobné údaje. Práva dotknutých osôb boli výrazne posilnené a práve zabezpečenie ochrany a vykonateľnosti týchto práv bude mať zásadný vplyv na prevádzkovateľov. Podľa nás má určite význam riešiť ochranu osobných údajov ruka v ruke s informačnou a kybernetickou bezpečnosťou. Len jednotný a systematický prístup k uvedeným oblastiam dokáže na konci poskytnúť aj určité úspory a efektivitu vo vykonávaní interných procesov v rámci organizácie.

Foto: KPMG in Slovakia

Z pohľadu vplyvu na organizácie ide o podstatnú zmenu, ktorú možno vnímať ako istú formu zmeny kultúry v prístupe spracovania a ochrany osobných údajov.

Tomáš Mičo

Senior Data Protection & Licencing Lawyer, ESET

Ako sa na zavedenie nariadenia pripravujete?

Nanovo realizujeme analýzu všetkých informačných systémov a osobných údajov v nich spracúvaných. Preverujeme všetky procesy, technológie a tiež právne inštitúty využívané pri spracúvaní osobných údajov, zisťujeme ich kompatibilitu s GDPR. Logickým výsledkom je potom prehodnotenie a úprava tých aspektov spracúvania, ktoré vyžadujú zosúladenie a zároveň ich opätovné nasadenie do praxe.

Akú technicko-administratívnu záťaž očakávate s príchodom GDPR?

Popri už aktuálne zavedených mechanizmoch, ktoré majú vysoký štandard, neočakávame po sfinalizovaní implementácie žiadny extrémny nárast technicko-administratívnej záťaže. Implementácia ako taká je však náročná najmä po administratívnej stránke, a to s ohľadom na personálne zabezpečenie. Vytvorenie špecializovaného tímu schopného operatívne riešiť a koordinovať spomínanú analýzu a zároveň hľadať možnosti plnej harmonizácie s GDPR pri udržaní racionálnej miery vplyvov na obchodnú činnosť spoločnosti je absolútna nevyhnutnosť.

Čo myslíte, že zmena prinesie?

Zmena už teraz priniesla to, čo sa za súčasnej legislatívy nedarilo dosiahnuť. A to rozsiahlu diskusiu o spracúvaní osobných údajov a ochrane práv dotknutých osôb. Osobne vnímam veľmi pozitívne záujem všetkých, ktorí pri svojej práci prichádzajú do styku s osobnými údajmi, o požiadavky zavedené prostredníctvom GDPR, ale aj záujem dotknutých osôb, ktorý subjektívne vnímam na rádovo vyššej úrovni. Môžem len predpokladať, že za to môže hlavne neustále skloňovanie tejto témy, ktoré bude v médiách, a najmä u jednotlivých prevádzkovateľov informačných systémov spolu s blížiacim sa májom 2018, len narastať.

Foto: ESET

Implementácia GDPR ako taká je však náročná najmä po administratívnej stránke, a to s ohľadom na personálne zabezpečenie.

David Dvořák

IT Advisory Business Unit Manager, Soitron, s. r. o.

Ako sa na zavedenie nariadenia pripravujete?

Ako firma už niektoré princípy GDPR používame. Pred časom sme pre našich klientov pripravili program, na základe ktorého vieme presne identifikovať požiadavky plynúce z tohto rámca a navrhnúť opatrenia, ktoré privedú firmu k súladu s GDPR. Tento program práve aplikujeme aj do interného prostredia, pretože k termínu účinnosti GDPR musíme byť aj my pripravení.

Akú technicko-administratívnu záťaž očakávate s príchodom GDPR?

Pre splnenie požiadaviek GDPR je potrebné zaviesť mnohé nové procesy, implementovať či prípadne nastaviť niektoré technológie a dopracovať požadovanú dokumentáciu. Téma GDPR je komplexná a v mnohých prípadoch budú spoločnosti potrebovať pomoc z externého prostredia.

Čo myslíte, že zmena prinesie?

Hlavným zámerom zákonodarcov je harmonizácia úrovne ochrany osobných údajov naprieč európskymi krajinami. Každej dotknutej spoločnosti, ktorá sa na GDPR pripravuje, to môže priniesť lepší prehľad o vnútorných procesoch spracovania dát a revíziu bezpečnostných opatrení pri práci s dátami. Niektoré spoločnosti budú musieť doplniť do svojej organizačnej štruktúry prípadne aj nové pozície pracujúce s touto agendou. Aj na základe historickej skúsenosti vieme však odhadnúť, že je to veľmi zaťažujúca téma pre všetkých a aj napriek výrazným pokutám si myslím, že sa mnoho spoločností ani neodhodlá s ňou začať.

Foto: Soitron, s. r. o.

Téma GDPR je komplexná a v mnohých prípadoch budú spoločnosti potrebovať pomoc z externého prostredia.

Martin Michal

riaditeľ RENOMIA na Slovensku a člen prezídia Slovenskej asociácie sprostredkovateľov v poisťovníctve

Ako sa na zavedenie nariadenia pripravujete?

V súčasnosti implementujeme nové vnútorné procesy a technológie, aby sme najneskôr do začiatku roku 2018 boli tzv. GDPR-ready.

Akú technicko-administratívnu záťaž očakávate s príchodom GDPR?

Nové nariadenie EÚ, samozrejme, prinesie zvýšenie administratívy najmä v súvislosti s agendou DPO (Data Protection Officer). S osobnými údajmi však pracujeme od vzniku našej spoločnosti (rok 1993), dnes máme systémy zabezpečené podľa najvyšších štandardov a odporúčaní odborníkov v oblasti IT bezpečnosti.

Čo myslíte, že zmena prinesie?

Implementácia, samozrejme, znamená vyššie náklady v oblasti právneho poradenstva a poradenstva v oblasti IT. Na druhej strane sme svedkami nárastu počtu prípadov kybernetických útokov či odcudzenia osobných dát klientov a zákazníkov, takže ak zmena prinesie lepšie zabezpečenie osobných údajov či dát klientov, tak je to len dobre. Časť kybernetických rizík dokáže potom pokryť aj poistenie, ktoré ako spoločnosť ponúkame našim klientom.

Foto: RENOMIA na Slovensku

Implementácia, samozrejme, znamená vyššie náklady v oblasti právneho poradenstva a poradenstva v oblasti IT.

OCHRANA OSOBNÝCH ÚDAJOV: LEGISLATÍVA SA S PRÍCHODOM GDPR VÝRAZNE MENÍ

Autor: Marek Hronec

Súkromné spoločnosti sa sústreďujú na adresnú komunikáciu s klientom, profilovanie zákazníkov, aj cielenú reklamu ušitú na mieru konkrétnemu adresátovi. Všetky podobné aktivity si vyžadujú zber osobných údajov, na základe ktorých následne spoločnosť nastaví svoje reklamné kampane a komunikáciu s klientskym sektorom. Bežná prax sa však s príchodom novej legislatívy bude musieť značne zmeniť.

V súčasnosti stačí, ak potenciálny zákazník napríklad na webovej stránke spoločnosti súhlasí s ukladaním a spracovaním takzvaných cookies. Samotné používanie služieb sa dá považovať za súhlas. Pomocou systémových nástrojov je tak spoločnosť oprávnená zaznamenávať údaje o všetkých webových lokalitách, ktoré používateľ navštívi. Pokročilejšie systémy dokonca dokážu rozpoznať aj iné webové lokality, ktoré konkrétny subjekt navštevuje. Tu sa už spoločnosti pri sledovaní aktivity potenciálnych zákazníkov dostávajú na hranu. Spracovanie osobných údajov sa v takýchto situáciách v podstate dostáva do konfliktu s právom na súkromie. Práve takýmto stretom by malo zabraňovať nové európske nariadenie GDPR, teda General Data Protection Regulation, ktoré nadobudne platnosť už od 25. mája 2018.

Ochrana osobných údajov však nie je nový pojem, v legislatíve je, samozrejme, zakotvená už aj v súčasnosti. Aktuálne ju vymedzujú v podstate štyri normy:

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 46 (95/45/ES) o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe takýchto údajov z 24. októbra 1995.
- Zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon je v platnosti od 1. júla 2013, pričom bol novelizovaný 15. apríla 2014 novelou zákona č. 84/2014 Z. z.
- Predpis č. 165/2013 Z. z. vyhláška Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o skúške fyzickej osoby na výkon funkcie zodpovednej osoby.
- Predpis č. 164/2013 Z. z. vyhláška Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky o rozsahu a dokumentácii bezpečnostných opatrení, ktorá bola 1. mája 2014 novelizovaná novelou vyhlášky č. 117/2014 Z. z.

Tento právny stav bude účinný do 24. mája budúceho roka. Po tomto termíne sa legislatívne prostredie zmení. Ochranu osobných údajov bude upravovať predovšetkým:

- Samotné GDPR, teda Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie č. 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie 2016/680 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania, alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov.

Nariadenie GDPR ešte legislatívne dopĺňajú ďalšie európske právne akty, sú nimi:

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie o rešpektovaní súkromného života a ochrane osobných údajov v elektronických komunikáciách.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie o opatreniach na zabezpečenie vysokej úrovne bezpečnosti sietí a informácií v Únii 2016/1148.

Právny rámec, okrem európskych noriem, bude tvoriť aj nový národný zákon o ochrane osobných údajov, ktorý bude účinný od 25. mája 2018. Tento zákon je aktuálne v medzirezortnom konaní. Konečné znenie zákona by podľa predpokladov mohlo byť známe začiatkom roka 2018.

Aj napriek tomu, že doposiaľ nejestvuje presné znenie novej slovenskej legislatívy, je vhodné začať s prípravou na prichádzajúce zmeny. Obsah GDPR sa už meniť nebude, je na každej členskej krajine, akou formou sa nariadeniu prispôsobí a zostaví vlastné znenie zákona na ochranu osobných údajov.

Už dnes je jasné, že všetky spoločnosti, ktoré pracujú s osobnými údajmi, budú musieť zaviesť a nastaviť opatrenia súvisiace s bezpečnosťou v rámci ochrany osobných údajov. Povinnosti sa budú týkať všetkých firiem, ktoré majú zamestnancov, spolupracovníkov, klientov či zákazníkov V prípade nedodržania nariadenia či chystaného zákona môže byť subjektu vystavená vysoká pokuta. Tá sa môže vyšplhať do výšky 4 % minuloročných 20 miliónov eur, v prípade podniku do výšky 4 % celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok. Záleží na tom, ktorá suma bude vyššia.

Nepredpokladáme, že Úrad na ochranu osobných údajov bude vystavovať likvidačné pokuty každému, kto nepreukáže kompletnú dokumentáciu k agende ochrany osobných údajov.

Podľa údajov úradu sa v predchádzajúcom roku vyzbieralo v súlade so zákonom č. 122/2013 na pokutách 80 000 eur. Stále platný zákon však v porovnaní s GDPR vytyčuje maximálnu výšku pokuty na stonásobne nižšiu sumu.

Slovenská republika má v súčasnosti nastavený relatívne vysoký štandard ochrany osobných údajov. V tejto oblasti Slovensko patrí dokonca medzi popredné krajiny EÚ. Domnievame sa preto, že prechod na GDPR nebude na Slovensku takým šokom, ako napríklad v Českej republike, ktorá v oblasti ochrany osobných údajov v súčasnosti zaostáva. F

DLHOVÁ BRZDA BY SA MOHLA UVOĽNIŤ, ŠETRENIE NIE JE NA OBZORE

Autor: Jana Poláčiková
Spracované podľa: Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť
Eurostat
NBS – Štatisika

Od začiatku roka nám vláda čoraz častejšie servíruje v malých dávkach svoj plán uvoľniť dlhovú brzdu. Nadobudla dojem, že najlepšou perspektívou pre Slovensko je sanovať existujúce dlhy novými dlhmi, lebo treba napríklad konečne postaviť diaľnice, oddlžiť nemocnice, investovať do školstva či zdravotníctva. Našťastie zmeniť ústavný zákon nie je až také jednoduché, ale už sme sa presvedčili, že náš najvyšší zákonodarný orgán dokázal niekoľkokrát premeniť zajtrajšok na dnes.

Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti, ktorý stanovuje limit pre výšku dlhu, takzvanú dlhovú brzdu, nadobudol účinnosť v marci 2012. Jeho primárnym cieľom bolo, a stále aj je, prostredníctvom sankčných a korekčných mechanizmov eliminovať nárast dlhu Slovenska na kritickú úroveň. Tento zákon stanovuje limit pre hrubý dlh SR na úrovni 60 % HDP, ktorý má od roku 2018 do 2027 každoročne klesať o 1 %. V roku 2028 sa má ustáliť na hodnote 50 % HDP.

Dlhová brzda: sankčné pásma

Výška hrubého dlhu (% HDP)	Sankcie a povinnosti
50 – 53	MF SR zasiela NR SR písomné zdôvodnenie výšky dlhu vrátane opatrení na jeho zníženie.
53 – 55	Vláda SR predloží na rokovanie NR SR návrh opatrení, ktorými zabezpečí zníženie dlhu. Vláda SR predloží na rokovanie NR SR návrh opatrení, ktoré znížia členovia vlády SR na úroveň predchádzajúceho roka.
55 – 57	MF SR viaže 3 % výdavkov štátneho rozpočtu. Vláda predkladá NR SR rozpočet verejnej správy so zmrazenými celkovými výdavkami najviac na úrovni predchádzajúceho roka.
57 – 60	Vláda nepredloží NR SR deficitný rozpočet verejnej správy. Povinnosť samospráv schváliť iba vyrovnaný, prípadne prebytkový rozpočet.
nad 60	Platia všetky predchádzajúce kroky. Vláda SR je povinná požiadať NR SR o vyslovenie dôvery.

Ak hrubý dlh narastá, vláda naráža na takzvané sankčné pásma, s ktorými sú spojené určité sankcie a opatrenia na zamedzenie ďalších nárastov verejného dlhu.

Doterajší vývoj:

- 2012: prekročenie 1. pásma (nad 50 % z HDP) – V apríli 2013 minister financií SR poslal NR SR list, v ktorom zdôvodnil výšku dlhu a navrhol opatrenia na jeho zníženie.
- 2013: prekročenie 2. pásma (53 % z HDP) – V apríli 2014 prekročil dlh tretie sankčné pásmo (55,4 % z HDP), vplyvom metodických zmien (zavedenie ESA2010) sa však v októbri 2014 znížil do druhého pásma (54,6 % z HDP).
- 2014: 54,6 % HDP je úroveň dlhu aj v roku 2015, uplatňujú sa sankcie druhého pásma.
- Rozpočet 2014 a 2015 sa udržal v druhom pásme a do prvého pásma klesol v rokoch 2016 a predpokladá sa aj pre rok 2017.
- Ani v 5-ročnom časovom horizonte od prekročenia prvého sankčného pásma v roku 2012 sa dodnes nepodarilo znížiť dlh pod hranicu 50 % z HDP a nebolo ani špecifikované obdobie, kedy by sa tak malo stať.
- Rok 2016: Slovensko ukončilo so štátnym dlhom až 43 miliárd eur. Analytici odhadujú, že v roku 2018 narastie náš štátny dlh až na 45,6 miliardy eur. Zároveň rok 2017 je posledným rokom, keď platí dlhová brzda v pásme na úrovni 60 % HDP. Od roku 2018 by sme podľa tohto ústavného zákona mali dosiahnuť úroveň dlhu 50 % HDP.

Tlak na uvoľnenie dlhovej brzdy sa objavuje napriek tomu, že: sa roztvárajú nožnice medzi rastom produktivity práce a pomalým rastom priemernej mzdy v národnom hospodárstve. Zároveň sa zvyšuje výber daní vrátane dane z pridanej hodnoty, rastú verejné investície aj podiel financovania z európskych fondov.

Vládny záujem o otvorenie dlhovej brzdy má nejasné motívy aj preto, že miera nezamestnanosti dosahuje historické minimum, pričom sa zvyšuje exportná schopnosť nášho hospodárstva. Okrem toho štát optimalizuje svoje výdavky, teda znižuje výdavky do dôchodkového a zdravotného poistného systému, vrátane odvodov za svojich poistencov.

V roku 2016 každý občan Slovenskej republiky, vrátane novorodencov a dôchodcov, dlhoval viac ako 7 600 eur. Nedlhoval štátu, ale finančným inštitúciám západnej Európy, ktoré vďaka zvyšovaniu HDP a ratingu nám veľmi radi požičiavajú, lebo ECB tlačí stále väčšie množstvo peňazí, ktoré treba umiestniť.

Každým rokom bude teda Slovensko zvyšovať svoj dlh o jednu miliardu eur. Od vypuknutia finančnej krízy v roku 2008 sa náš dlh zdvojnásobil. Náklady na obsluhu štátneho dlhu dosahujú stámiliónové sumy. A nielen to, samotná NBS upozornila na znepokojivé vysoké zadlžovanie rodín a vyzvala komerčné banky, aby sprísnili podmienky poskytovania retailových spotrebných a hypotekárnych úverov.

Podľa údajov Eurostatu sa zvyšuje zadlženosť aj ostatných krajín EÚ na jedného obyvateľa, treba však povedať, že na rozdiel od Slovenska kopíruje aj dynamiku rastu ich príjmov.

Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť upozorňuje, že pri ročnom rozpočte Slovenska vo výške približne 15 miliárd eur si požičiavať ročne dve miliardy eur je v rozpore s ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti.

Štatistické zistenia Eurostatu nám ukazujú ešte ďalšiu koreláciu. Ide o vzťah rastu HDP a rastu dlhu v percentuálnom vyjadrení k HDP. Napríklad fínsky štátny dlh dosahuje približne 61 % HDP, nemecký dlh dokonca 69 %. Príjmové úrovne týchto krajín sú však viac ako trojnásobné v porovnaní so Slovenskom. Extrémnym prípadom je Grécko, ktoré dosahuje dlh 178,6 % z HDP, ale dlh na jedného obyvateľa dosahuje približne priemer eurozóny. Dokonca je nižší ako má Belgicko, Francúzsko, Rakúsko alebo aj Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska.

Fetišizácia rastu HDP prostredníctvom jeho zadlžovania je cesta do pekla. Je to skrytý dlh, ktorý bude vždy dlhom. Je to toxický systém, ktorý krátkodobé vklady mení na dlhodobé úvery a ktoré bude treba splatiť.

Demografický vývoj nám nedáva veľa dôvodov na optimizmus, lebo tých pracujúcich v produktívnom veku bude čoraz menej, a budú stáť skôr pred dilemou: splácať dlhy, ktoré sme im zanechali, financovať dôchodcov a či vôbec zostane niečo na vlastný dôstojný život. Na Slovensku je všetko možné, dokonca aj brzda je niekedy plynovým pedálom, katalyzátorom progresívnych zmien. F

Dlh na 1 obyvateľa krajín EÚ 2016 (v eur)

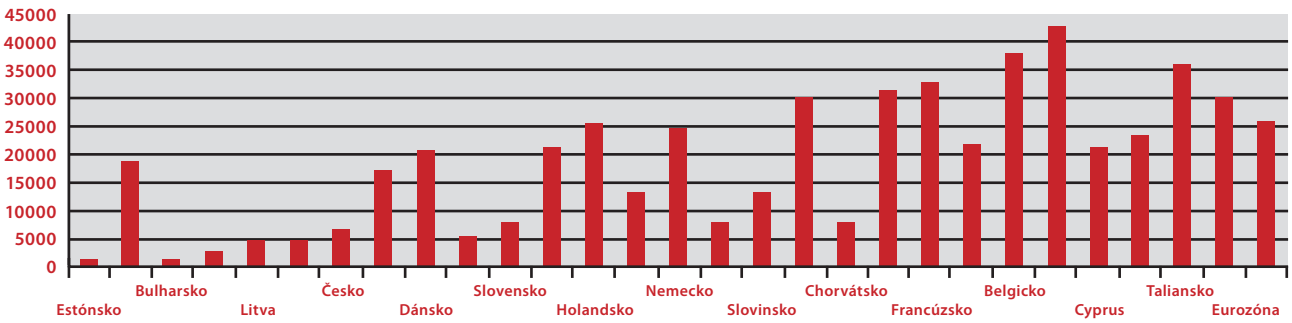

Krajina	Dlh na 1 obyvateľa 2016 (v eur)
Estónsko	1 413
Luxembursko	18 765
Bulharsko	1 421
Rumunsko	2 722
Litva	4 522
Lotyšsko	4 633
Česko	6 419
Švédsko	17 125
Dánsko	20 568
Poľsko	5 829
Slovensko	7 460
Fínsko	21 725
Holandsko	25 263
Malta	12 962
Nemecko	24 125
Maďarsko	8 162
Slovinsko	13 125
Rakúsko	30 956
Chorvátsko	7 682
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	31 370
Francúzsko	32 831
Španielsko	21 831
Belgicko	38 212
Írsko	42 689
Cyprus	21 288
Portugalsko	23 753
Taliansko	35 925
Grécko	30 011
Eurozóna (28)	26 112

Zdroj: Kancelárie Rady pre rozpočtovú zodpovednosť

INVESTIČNÉ MOŽNOSTI BEŽNÉHO BANKOVÉHO KLIENTA

Autor: Marek Mittaš

Pri zápornej inflácii sa neznehodnocovali ani peniaze na bežnom účte s nulovým úrokom. V júni však už dosiahla inflácia jednopercentnú úroveň, a to je najvyšší čas obzrieť sa po investičných produktoch, ktoré nedovolia odjedať peniazom z hodnoty.

Dve alternatívy

Konzervatívni slovenskí klienti pri sporení aj investovaní často berú ako miesto prvej voľby banku. V princípe v súčasnosti každá banka ponúka klasické vkladové a sporiace produkty aj investičné nástroje. Medzi tie prvé patria termínované vklady, vkladné knižky či sporiace účty. Na jednej strane klientom síce poskytujú istotu, že o svoje peniaze neprídu, na druhej strane však neponúkajú atraktívne zhodnotenie.

Druhou kategóriou sú produkty bánk, kde sa dá zarobiť viac, ale hrozí aj strata. „Investície do podielových fondov môžu aj malým investorom priniesť zaujímavé výnosy pri primeranom riziku," hovorí Barbora Štubňová, vedúca oddelenia Depozitá a investície VÚB. Kombinácia týchto nástrojov by mala odzrkadľovať aj očakávaný výnos klienta, pričom vždy platí, že s klesajúcim rizikom klesá výnos, s rastúcim výnosom rastie riziko.

Ako správne investovať?

Dôležité je určiť si cieľ – kedy, koľko peňazí a na čo ich budem potrebovať. To je východiskový bod a investovanie je prostriedok, ako tento cieľ dosiahnuť. „Ďalším dôležitým pravidlom je nikdy nestaviť všetko na jednu kartu, teda nespoliehať sa len na jednu investíciu. Peniaze je dobré vždy rozkladať, inými slovami mať svoje portfólio diverzifikované medzi rôzne triedy aktív – hotovosť a nástroje peňažného trhu,

dlhopisy, akcie, alternatívne investície, investície do nehnuteľností alebo na ne naviazané, komodity, umelecké diela a podobne," hovorí Anna Jamborová, hovorkyňa ČSOB, a dodáva, že okrem toho je vhodné zaujímať sa aj o ďalšie premenné diverzifikácie ako rôzne regióny – napríklad Európa, USA, rozvíjajúce sa trhy, rôzne sektory ako zdravotníctvo, informačné technológie, tovary dennej spotreby, financie a medzi rôzne meny v rámci dlhopisovej zložky, napríklad medzi štátne a firemné dlhopisy.

„Je veľmi ťažké hovoriť o univerzálnej a najlepšej forme investovania, pretože každý klient je individuálny a má iné očakávania z hľadiska rizika a výnosu. V každom prípade, ak sa klient necíti sám dostatočne skúsený na vytvorenie diverzifikovanej investície, môže využiť služby asset managementu," hovorí Marek Benčat, riaditeľ Odboru privátneho bankovníctva Privatbanky, a. s.

Správa v rukách asset managementu

Majetok investorov vo fondoch nespravujú samotné banky, ale spomínaný asset management, teda správcovská spoločnosť, ktorá musí mať povolenie Národnej banky Slovenska (NBS) a musí dodržiavať zákon o kolektívnom investovaní. Správcovská spoločnosť je špecializovaný subjekt zaoberajúci sa spravovaním podielových fondov, zbiera do podielových fondov peňažné prostriedky od širokej masy investorov a následne ich investuje na finančných trhoch do rôznych aktív.

„Samotné investovanie vykonáva tím manažérov. Ide o erudovaných investičných špecialistov, ktorí neustále vyhodnocujú situáciu na finančných trhoch, navrhujú a upravujú investičné stratégie či vyvíjajú investičné modely, na základe ktorých kupujú či predávajú jednotlivé finančné nástroje," vysvetľuje Martin Smrek, vedúci oddelenia produkt manažmentu Tatra Asset Management. „Laicky povedané, rozhodujú o nákupoch a predajoch konkrétnych akcií, dlhopisov a iných nástrojov na finančnom trhu tak, aby dosiahli čo najvyšší výnos alebo zhodnotenie pre investorov vo fondoch. Investormi sú bežní klienti, ľudia alebo aj inštitúcie," charakterizuje činnosť správcov Barbora Štubňová.

V kompetencii asset managementu je aj rozhodovanie o tom, aký majetok sa nakúpi, predá tak, aby bol dosiahnutý stanovený investičný cieľ. „To, aký je investičný cieľ konkrétneho fondu a aká je jeho stratégia na dosiahnutie tohto cieľa, je uvedené v dokumentoch, ako sú kľúčové informácie pre investorov. Pri rozhodnutiach sa opierajú aj o podklady od analytikov, ktorí denne sledujú dianie na finančných trhoch, v jednotlivých krajinách, jednotlivých sektoroch aj jednotlivých spoločnostiach," dopĺňa Anna Jamborová.

Záujem o fondy rastie

Slováci sa o podielové fondy zaujímajú čoraz viac. „Vo VÚB sme zaznamenali medziročný nárast čistých investícií o 15 %," poznamenala Barbora Štubňová. Zo štatistiky ČSOB zas vyplýva, že najvyšší počet klientov, ktorí investujú do fondov, evidujú v Bratislavskom kraji. Ak sa pozrieme na podiel týchto investícií na celkovom objeme prostriedkov v banke, prvé miesto patrí Banskobystrickému a Trnavskému kraju. Z každých 100 eur uložených v banke majú približne 16 eur investovaných vo fondoch. „Investovanie do fondov preferujú najmä vekové kategórie klientov nad 55 rokov. Do fondov investuje až 16 % z nich a celkovo v nich majú investovanú takmer štvrtinu svojich úspor (22 %)," dodáva Anna Jamborová.

Financie pod zákonom

Finanční odborníci v asset managemente robia všetko pre to, aby nielen uchránili, ale aj zhodnotili financie zverené klientmi. Nevedia však predpovedať vývoj trhu, a tak sa nedá na 100 % predpokladať výnos. Napriek tomu, že peniaze vo fondoch nie sú kryté Fondom na ochranu vkladov, obávať sa o ne netreba. „Samotné investovanie upravuje zákon č. 203/2011 Z. z. o kolektívnom investovaní, upravuje činnosť správcovských spoločností a správu podielových fondov. V oblasti kolektívneho investovania môžu podnikať iba správcovské spoločnosti, ktoré získali na túto činnosť licenciu. Zákon okrem iného upravuje pravidlá obmedzenia a rozloženia rizika, ktoré musia správcovské spoločnosti dodržiavať pri investovaní majetku podielových fondov, čím sa sleduje obmedzenie vplyvu nepriaznivého vývoja jedného cenného papiera na celý fond," hovorí Lýdia Žáčková, hovorkyňa Prvej penzijnej a správcovskej spoločnosti. Na hospodárenie spoločnosti a ochranu peňazí dohliada aj Národná banka Slovenska, depozitár, dozorná rada, audítor a zamestnanec zodpovedný za výkon vnútornej kontroly. Peniaze sú tak v rámci možností v maximálnej miere bezpečia. F

INVESTIČNÉ A KAPITÁLOVÉ POISTENIA PLNIA NOVÉ FUNKCIE

Autor: Marek Mittaš

Mnohí si mysleli, že spievajú labutiu pieseň, niektoré poisťovne ich prestali ponúkať, iné prispôsobili trhu a sprehľadnili poplatkovú štruktúru. Životné poistky sa zmenili a dnes predstavujú produkt nastavený na krytie rizík.

Riziková zložka dominuje nad investičnou

Kapitálové životné poistenie bolo u klientov preferované najmä v minulosti a zaručovalo garantovaný výnos určený Národnou bankou Slovenska. Ponúkalo možnosť zhodnotenia vložených prostriedkov a zároveň zabezpečenie pre prípad nečakaných udalostí. Pri investičnom poistení sa časť investovala do fondov a bolo možné dosahovať vyššie zhodnotenie. Komplikovaná poplatková štruktúra a nízke výnosy však spôsobili, že ľudia prestali cez poistenie investovať. „V poslednom čase sledujeme trend, keď klienti začínajú uprednostňovať výber rizikového poistenia pred investičným. Klienti sa snažia v prvom rade ochrániť svoje zdravie a rodinu pre prípad nečakanej udalosti či ochorenia, ktoré by im zabránilo ďalej pracovať. Evidujeme zvýšený záujem o doplnkové poistenia pre prípad závažných chorôb, invalidity, úmrtia či trvalých následkov úrazu," hovorí Ján Ďurech, hovorca Aegon Životná poisťovňa. Zároveň však dodáva, že naďalej existuje aj skupina klientov, ktorá stále vyhľadáva poistenie ako možný spôsob, kde zhodnotiť svoje financie.

Poistenie sa však už nepredáva ako investičný produkt, ale ako krytie rizík, popri ktorom je možné počítať aj so zhodnotením istej sumy peňazí. „Snažíme sa investičnú zložku využívať ako takzvaný podvozok, pričom istá časť je určená na zhodnocovanie v podielových fondoch a čoraz väčší dôraz kladieme na rôzne typy pripoistení. Investičné životné poistenie ponúka zaujímavú možnosť zhodnotenia investovaných finančných prostriedkov a zároveň zabezpečenia našich klientov pre prípad smrti, invalidity, práceneschopnosti a ďalších voliteľných rizík," vysvetľuje Helena Kanderková z Allianz – Slovenskej poisťovne.

Význam zvýraznili hypotéky

V súčasnosti a v súvislosti s hypotekárnym boomom rezonuje predovšetkým zvýšené riziko straty zamestnania alebo úrazu, ktorý ohrozí príjem, a tým aj strechu nad hlavou. „Obrat uprednostnenia rizikového poistenia pred investičným môže súvisieť i so zvýšeným záujmom o nízke hypotekárne úroky. Ľudia kupujú nehnuteľnosti a splácanie úverov chcú mať kryté pre prípad nečakanej či tragickej udalosti, ktorá by im zabránila splácať úver," hovorí Ján Ďurech. Tento smer je však logický a správny. Helena Kanderková dopĺňa, že čím viac hypoték na trhu, tým väčší význam naberá životné poistenie: „Odporúčame predísť obave z prípadných finančných problémov

a uzatvoriť si životné poistenie s pripoistením nezamestnanosti."

Pri niekoľkotisícových hypotékach sa totiž nedá spoliehať na to, že si do roka, či dvoch, poberateľ úveru nájde novú prácu, alebo sa zotaví z ochorenia. Aj v tomto prechodnom období totiž potrebuje plniť záväzky. Tie môžu práve v čase zlých životných udalostí prevziať poistenie. „Životné poistenie vyžadujú najmä také situácie, ktoré súvisia s veľkými záväzkami, akými je napríklad splácanie úveru na bývanie, ktorý býva poskytovaný vo vysokých sumách a na dlhé obdobie," dodáva Anna Jamborová, hovorkyňa ČSOB.

Základom je krytie príjmu

Pri životnom poistení je v prvom rade potrebné sa zamerať na ochranu príjmu. To je dnes jeho kľúčovou a hlavnou úlohou. „Poistnú ochranu je potrebné nastaviť tak, aby bol klient krytý pre prípad straty príjmu. Či už dočasnej, v prípade dlhodobej práceneschopnosti, alebo hospitalizácie, ale aj trvalej, v prípade vylúčenia z pracovného procesu v dôsledku invalidity," hovorí o význame životného poistenia Anna Jamborová. Podľa jej slov je dôležité poistku nastaviť tak, aby mal klient zabezpečené prostriedky na prípadnú liečbu vážnych ochorení alebo úrazov. S týmto parametrom ochrany príjmu je podľa Jamborovej potrebné pracovať aj pri životných poistkách detí. „V prípade detských životných poistení je potrebné poistné zabezpečenie nastaviť tak, aby mal rodič v prípade, že sa venuje dieťaťu počas dlhodobej choroby alebo liečenia po úraze, zabezpečenú finančnú náhradu svojho strateného príjmu," hovorí.

Poisťovne sa prispôsobili

Spolu so zmenou poslania životného poistenia z investičného na rizikové, sa zmenil aj jeho profil. „V minulosti poisťovne inkasovali väčšinu peňazí, aby ich na konci vyplatili pri dožití a na krytie ostatných rizík zostalo menej než 20 %. V dnešnom produkte ide u nás naopak 80 % na pokrytie rizík a na investovanie klienti používajú len zvyšných 20 %," hovorí Martin Rotkovský z Uniqa Poisťovne. Dokonca sú na trhu aj životné poistenia bez akejkoľvek investičnej zložky. „V posledných rokoch sme začali pre klientov vytvárať zaujímavé balíčky produktov rizikového životného poistenia, ktoré boli viac šité na mieru ich požiadavkám a očakávaniam. Napríklad životné poistenie, kde si klienti môžu nakombinovať len samotné riziká ako smrť, úraz, invalidita, nezamestnanosť, denné odškodné pri liečení, kritické choroby a podobne, bez investičnej zložky a na jednej zmluve môžu poistiť celú svoju rodinu," hovorí o nových možnostiach poistenia Kanderková.

Trendom je individualizácia

Ďalšou zmenou pri výbere vhodného životného poistenia je opustenie klasického konceptu hľadania vhodného produktu. To už je minulosť. Trend je individualizácia životnej poistky. „Hodnotenie poistenia podľa druhu a typu, aké je pre koho vhodné, považujeme dnes za skôr neaktuálny koncept. Na trhu je mnoho moderných produktov, ktoré sa dokážu prispôsobiť aktuálnym potrebám klienta, a to nielen pri začiatočnom nastavení, ale aj v priebehu poistnej zmluvy. Dnes si preto skôr kladieme otázku, ako poistenie nastaviť klientovi na mieru," hovorí Martin Rotkovský. Príkladom je okrem iného aj absolútne nový mix poistenia. „Priniesli sme pre klienta kombinované kapitálové a investičné poistenia, ktoré kombinuje pozitíva oboch typov poistenia. Spája investovanie, garanciu a poistnú ochranu. Po uplynutí poistnej doby poisťovňa vyplatí klientovi peniaze, ktoré môže použiť na čokoľvek," vysvetľuje Silvia Nosková Illášová zo spoločnosti Kooperativa.

Poistenie na dôchodok

Kapitálové a investičné životné poistenie by si svoje miesto na trhu malo nájsť aj v budúcnosti. „Kapitálové aj investičné poistné produkty majú v ponuke poisťovní svoje miesto. Aj keď dnes je najmä forma kapitálového poistenia vďaka úrovni úrokových sadzieb pre klientov menej atraktívna, môže sa s iniciatívou Európskej komisie k zavedeniu jednotného európskeho dôchodku zmeniť," hovorí Rotkovský. Dôchodok je totiž po ochrane príjmu druhá závažná okolnosť, s ktorou môže životné poistenie výrazne pomôcť. Upozorňuje na to aj Silvia Nosková Illášová: „Ďalším riešením, ako si finančne zabezpečiť jeseň života, je dôchodkové kapitálové životné poistenie. Pomáha s financiami popri starobnom dôchodku a udržiava životný štandard poisteného v starobe a zabezpečí príbuzných v prípade predčasnej smrti poisteného."

Životné poistenie tak nabralo nový trend a otvorilo sa viac klientom. V mladosti ich chráni pred stratou istoty a v starobe zabezpečí dôstojný život. F

INVESTIČNÉ PORADENSTVO. ČO MOŽNO OD NEHO OČAKÁVAŤ?

Autor: Marek Mittaš

Zorientovať sa vo svete finančných produktov, spraviť si dôkladné analýzy a čisto racionálne sa rozhodnúť je pre bežného človeka prakticky nemožné. Preto si mnoho ľudí investície vyberá náhodne a nepremyslene, čo, samozrejme, neprináša adekvátne očakávania. To isté platí aj vo firemnej sfére. Riešenie má meno investičný poradca.

Ponuka, ktorú nemožno obsiahnuť

V podstate v každej komerčnej banke na klienta čaká také množstvo investičných produktov, že ich podrobnejšie preštudovanie by si vyžadovalo prakticky niekoľkotýždňovú prácu na plný úväzok. A to nehovoríme o ďalších možnostiach trhu. „V ponuke máme aktuálne viac ako sto investičných možností. Vieme tak vyhovieť klientom, ktorí sú v rozhodovaní o investíciách samostatní a hľadajú napríklad investíciu zameranú na určitý sektor alebo región, s cieľom doplniť svoje portfólio," hovorí Anna Jamborová, hovorkyňa ČSOB.

Zároveň uznáva, že pre klienta, ktorý si chce uložiť svoje úspory, je pochopenie ponuky banky španielskou dedinou, a preto dodáva, že na Slovensku má ešte stále veľa ľudí obavy pustiť sa do investovania. Situácia sa však lepší aj vďaka prínosu investičného poradenstva. Pre lepšie zorientovanie sa v problematike ľudia využívajú kvalifikovaných odborníkov.

„Najčastejšie hľadáme pri investovaní riešenie spoločne s klientmi a v rámci investičného poradenstva postupne budujeme ich portfólio tak, aby vyhovovalo ich investičnému horizontu, ich postoju k očakávanému výnosu a akceptovateľnému riziku. Postupne si Slováci uvedomujú, že z dlhodobejšieho hľadiska sa nestačí spoliehať len na sporiace účty a termínované vklady. Pred samotným investovaním však má mnoho z nich rešpekt – brzdí ich strach, nedostatok vedomostí či skúseností, ale aj času," vysvetľuje Jamborová. Jednoducho povedané, investičný poradca nastaví tok financií tak, aby dokázal plniť vaše sny, predstavy a potreby.

Budúcnosť nepozná, ale predíde chybám

Investovanie je špecifickou oblasťou „podnikania". Okrem racionálnych argumentov do hry vstupujú emócie, ktoré pre obchod nie sú práve najlepšie. Poradca nevstupuje do hry len ako informačná autorita. „Je dobré mať k dispozícii spoľahlivého partnera – investičného poradcu. Nie preto, že by disponoval zaručenými informáciami o budúcom vývoji na finančných trhoch. Budúcnosť je zo svojej podstaty neistá a najväčší vplyv na trhy majú zvyčajne udalosti, ktoré nikto neočakával. Úlohou poradcu je najmä ochrániť investorov pred chybami, ktoré robia. Často totiž podliehame emóciám, podvedome si vyberáme informácie, ktoré potvrdzujú náš názor, očakávame, že vývoj v nedávnej minulosti bude pokračovať. Samozrejme, všetko vnímame citlivejšie, keď ide o naše vlastné peniaze. Skúsený poradca má objektívny odstup, a to je jednoznačne jeho plus," hovorí o výhodách práce s poradcom A. Jamborová. Investičné poradenstvo preto nie je jednorazovou záležitosťou a na správne nastavenie portfólia je potrebné klienta spoznať. „Ku klientom pristupujeme individuálne a snažíme sa čo najpresnejšie definovať ich investičný profil, aby sme vedeli správne určiť vhodné produkty, z ktorých si klient bude vedieť vybrať," hovorí o prístupe poradcu Barbora Štubňová, vedúca oddelenia Depozitá a investície VÚB.

Úlohou poradcu je ochrániť klientov pred chybami, ktoré robia často pod vplyvom emócií. Poradca si udržuje profesionálny odstup.

Komplexné poradenstvo

Správa financií nie je len o investíciách, ale aj o správnom nastavení celého portfólia. Investičné poradenstvo tak môže zahŕňať služby spojené s predajom a kúpou nehnuteľností s cieľom zhodnocovania prostriedkov, poradenstvo pre kupujúceho alebo predávajúceho pri pozemkových investičných transakciách a množstvo ďalších možností. „Klientom sa snažíme nájsť investorov, respektíve investorom nájsť investičné príležitosti. Tiež je to komplexná činnosť od spracovania podkladov cez oslovenie investorov, stanovenie hodnoty transakcie, vyjednávanie, až po closing," hovorí Roman Krajčír, Managing Director spoločnosti Promi Finance, s. r. o. V centre pozornosti je aj vzťah klienta a banky. Klient dostáva potrebné informácie napríklad o tom, aké podklady treba zaslať do banky. Tieto dokumenty musia mať formu a obsah, ktorý je akceptovateľný pre banku. Poradenské služby teda klientom pomáhajú vyhnúť sa porušeniu zmluvných podmienok s bankou, a tak nie je vystavený sankčným úrokom, poplatkom alebo iným rizikám vyplývajúcich z porušenia zmlúv. „Je to komplexná činnosť," uzatvára Krajčír. F

SLOVÁCI MAJÚ PRI POISŤOVANÍ DETÍ REZERVY

Autor: Ján Beracka

Poistná ochrana detí, žiakov a študentov má viacero foriem, poisťovne reagujú na rôzne životné situácie, ktoré v predproduktívnom veku nastávajú. Rozsiahlou skupinou produktov sú životné poistky, poisťujú sa aj školské zariadenia.

Životné poistenie detí

Najmenšie deti môžu byť chránené už od narodenia. „Rodičia, ktorí svojmu dieťaťu uzavreli životné poistenie, tak urobili najčastejšie hneď po narodení, resp. do prvého roku života, alebo pri nástupe do školy," upozorňuje Komunálna poisťovňa. Približne polovica detí na Slovensku nemá uzatvorené životné poistenie. Vyplýva to z reprezentatívneho prieskumu, ktorý pre Komunálnu poisťovňu uskutočnila spoločnosť PRO Business Solutions. „Až 51 % detí na Slovensku nemá uzatvorenú žiadnu formu detského životného poistenia," vyplýva z prieskumu.

Podiel poistených detí by sa však mohol postupne zvyšovať. „Z výsledkov prieskumu vyplýva, že viac ako polovica respondentov (54 %), ktorí doposiaľ svojim deťom detské životné poistenie neuzavreli, o jeho uzavretí uvažuje," uviedla Mária Harvaníková zo spoločnosti PRO Business Solutions. Štvrtina z nich poistenie dieťaťu neuzavrela preto, lebo nemá dostatok peňazí. „To, čo nás prekvapilo, je, že až šestina týchto rodičov o poistení dieťaťa vôbec doteraz nerozmýšľala, 13 % rodičov uviedlo, že nemá dostatok informácií a 7 %, že im nikto doteraz detské poistenie neponúkol," dodala.

Poistením je dôležité chrániť príjem živiteľov rodiny. Pri úraze či chorobe detí hrozí, že rodič kvôli starostlivosti o dieťa príde o časť príjmu.

Rodičia od detského poistenia očakávajú pomoc v životných situáciách, ktoré sú finančne náročné. Nejde len o kritické situácie, akými sú choroba či úraz dieťaťa, prípadne pobyt v nemocnici. „Až 82 % rodičov, ktorí svojmu dieťaťu, respektíve deťom, uzavreli životné poistenie, považuje takéto poistenie aj za formu sporenia do dospelosti a finančnú pomoc pri začiatku vysokoškolského štúdia, svadbe alebo v prípade, že si ich dieťa bude brať hypotéku," uviedla Hatalová.

Pozor na príjem

V prípade poistení detí je však dôležitá aj ochrana rodičov. Prípadné komplikovanejšie zdravotné problémy dieťaťa si totiž môžu vyžiadať dlhodobejší pracovný výpadok rodiča, a to môže znamenať problémy pre rodinný rozpočet. „V skutočnosti by ste mali poistku vyberať najmä podľa toho, do akej miery môže úraz či choroba zasiahnuť rodinný rozpočet. Dieťa síce nemá ekonomický prínos pre rodinu, no pri úraze či chorobe hrozí, že rodič kvôli starostlivosti o dieťa príde o časť príjmu," hovorí Marián Búlik, finančný analytik OVB Allfinanz Slovensko. Rodičia by svoje dieťa mali predovšetkým poistiť voči kritickým ochoreniam a trvalým následkom po úraze.

Výpadok príjmu totiž môže znamenať vážne problémy. Podľa prieskumov NN Poisťovne by napríklad už mesačná starostlivosť o choré dieťa dočasne ovplyvnila príjem až dvoch tretín slovenských rodín. Poistenie pritom môže zabezpečiť dennú peňažnú dávku počas nevyhnutného liečenia, dennú peňažnú dávku pri hospitalizácii, prípadne ošetrovné. Niektoré poisťovne oslobodzujú klientov od platenia poistného, ak nastane poistná udalosť.

Poistenie škôl a školákov

Iná situácia nastáva, keď sa žiaci a študenti nachádzajú v škole. Práve školy majú totiž zo zákona povinnosť uzatvoriť skupinové poistenie. Poisťovne ponúkajú úrazové poistenie, aj poistenie majetku, ktorý žiaci do školy prinesú. Úrazové poistenie kryje riziko úmrtia či trvalých nákladov. Poistenie je územne platné v areáli školy, ale aj počas mimoškolských aktivít. Vylúčené z poistenia môžu byť rôzne exkurzie a praktické výcviky, ako sú lyžiarske kurzy.

Citlivejšou skupinou aj v škole sú mladšie ročníky, napríklad prváci. „Komplexné poistenia poskytované celým skupinám žiakov totiž nemusia kryť všetky možné škody. Napokon môžete byť nemilo prekvapení, keď zistíte, že poistné nekryje stratu, prípadne krádež drahšieho predmetu alebo jeho poškodenie," upozorňuje spoločnosť Groupama.

„Novopečeného školáka je jednoznačne vhodné poistiť proti úrazu. Najbežnejšími nehodami sú úrazy spôsobené pádom po pošmyknutí alebo potknutí. Dieťa si môže zlomiť ruku, nohu alebo rozbiť hlavu," dopĺňa poisťovňa.

Poistiť môže byť vhodné aj drahší majetok, ako napríklad smartfóny a tablety. Opäť sú však aktuálne typické okolnosti poistenia proti krádeži. „Podmienkou však je, že predmet musí byť uschovaný v mieste na to určenom, napríklad v zamknutej skrinke. Pri jeho krádeži musí byť prekonané zabezpečenie proti krádeži a v prípade, že sa v škole vaše dieťa stretne s krádežou, nezabudnite vždy zavolať políciu. Bez nahlásenia škody polícii sa plnenie nemôže poskytnúť," upozorňuje Martina Cvachová, hovorkyňa poisťovne Groupama. F

NÁVRH NOVELY ZÁKONA O FINANČNOM SPROSTREDKOVANÍ SCHVÁLILA VLÁDA

Autor: Ján Beracka

Vláda na stredajšom rokovaní schválila novelu zákona 186/2009 o finančnom sprostredkovaní. Okrem iného sa vláda stotožnila aj so sprísnenými požiadavkami na odbornú spôsobilosť agentov.

Odborná spôsobilosť

Podmienky získania základného stupňa odbornej spôsobilosti sa sprísňujú. Doposiaľ platilo, že agent, osoba, ktorá chce získať základný stupeň spôsobilosti, potrebuje najmenej stredné odborné vzdelanie a absolvovanie osobitného finančného vzdelávania pre každý sektor, v ktorom je osoba oprávnená vykonávať finančné sprostredkovanie. Ruší sa pôvodná trojmesačná lehota.

Stredný stupeň odbornej spôsobilosti v podstate znamená ukončené najmenej stredné odborné vzdelanie, úspešne vykonaná odborná skúška a absolvovanie osobitného finančného vzdelávania pre každý sektor, v ktorom má osoba oprávnenie pôsobiť.

Stredný stupeň odbornej spôsobilosti v sektore kapitálového trhu je ukončené najmenej stredné odborné vzdelanie, najmenej jednoročná odborná prax v sektore kapitálového trhu, úspešne vykonaná odborná skúška a absolvovanie osobitného finančného vzdelávania.

Vyšší stupeň odbornej spôsobilosti znamená vo vládou schválenej

podobe ukončené najmenej stredné odborné vzdelanie, najmenej trojročná odborná prax v sektore, v ktorom má osoba záujem vykonávať finančné sprostredkovanie, úspešne vykonaná odborná skúška a absolvovanie osobitného finančného vzdelávania opäť pre každý sektor, v ktorom chce osoba pôsobiť.

Najvyšší stupeň odbornej spôsobilosti je ukončené najmenej úplné stredné odborné vzdelanie, najmenej sedemročná odborná prax v sektore, v ktorom má osoba záujem vykonávať finančné sprostredkovanie, úspešne vykonaná odborná skúška s certifikátom, a povinnosť absolvovania osobitného finančného vzdelávania ostáva naďalej v platnosti.

Osobitné vzdelávanie bude musieť agent absolvovať každý rok. Fyzická osoba, ktorá musí spĺňať požiadavky pre základný stupeň odbornej spôsobilosti, musí absolvovať každoročne osobitné finančné vzdelávanie. Fyzická osoba, ktorá musí spĺňať požiadavky pre stredný a vyšší stupeň odbornej spôsobilosti, musí absolvovať každoročne osobitné finančné vzdelávanie a najmenej každé štyri roky úspešne vykonať odbornú skúšku. Fyzická osoba, ktorá musí spĺňať požiadavky pre najvyšší stupeň odbornej spôsobilosti, musí absolvovať každoročne osobitné finančné vzdelávanie a najmenej každé štyri roky úspešne vykonať odbornú skúšku s certifikátom. Odborná skúška a odborná skúška s certifikátom sa vykonáva pred skúšobnou komisiou.

Odborný garant

Vláda však v schválenom návrhu ustúpila napríklad v prípade odborného garanta. V súčasnosti platí, že ak ide o právnickú osobu, samostatný finančný agent a finančný poradca sú povinní zahrnúť do svojej organizačnej štruktúry odborného garanta. Táto povinnosť sa podľa pôvodnej novely mala dotýkať všetkých finančných agentov, nielen samostatných finančných agentov. Podľa schválenej podoby sa však tieto povinnosti na ďalšie druhy finančných agentov rozširovať nebudú.

Poistenie pre prípad zodpovednosti za škodu

Oproti pôvodnému návrhu sa v schválenej verzii inak upravuje aj povinnosť poistiť sa pre prípad zodpovednosti za spôsobenú škodu. Samostatný finančný agent a finančný poradca musia byť podľa schváleného návrhu poistení pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú pri vykonávaní finančného sprostredkovania alebo finančného poradenstva pred začatím ich vykonávania, a toto poistenie musí trvať po celé obdobie ich zápisu v registri. Toto poistenie musí kryť aj škody nahlásené po skončení platnosti poistnej zmluvy, ak vznikli v súvislosti s vykonávaním finančného sprostredkovania alebo finančného poradenstva v čase platnosti tejto poistnej zmluvy. Stanovené limity poistného krytia sa v tomto prípade nemenia.

Ak ide o finančného agenta alebo finančného poradcu, ktorý je oprávnený vykonávať finančné sprostredkovanie alebo finančné poradenstvo v sektore kapitálového trhu, alebo v sektore poistenia alebo zaistenia, poistná zmluva musí mať platnosť aj na území iných členských štátov a limit poistného plnenia pre toto poistné krytie v poistnej zmluve musí byť najmenej 1 250 000 eur na každú poistnú udalosť a najmenej 1 850 000 eur úhrnom pre všetky poistné udalosti vzniknuté v jednom kalendárnom roku. Tento mechanizmus sa nachádza aj v aktuálnom znení zákona, povinné limity poistného krytia sú však v súčasnosti nižšie.

Povinnosť poistiť sa mala pôvodne platiť pre všetkých finančných agentov, nakoniec sa povinnosť týka iba samostatných finančných agentov.

Náklady za finančné sprostredkovanie

Napokon sa zákon bude meniť aj v oblasti nákladov na finančné sprostredkovanie, teda odmeňovanie agentov. Vláda sa zhodla na tom, že finančný agent nesmie v súvislosti s uzavretím zmluvy o finančnej službe prijímať od neprofesionálneho klienta akékoľvek peňažné plnenie alebo nepeňažné plnenie. Pred vykonávaním finančného sprostredkovania musí zároveň byť neprofesionálny klient jednoznačne presným a zrozumiteľným spôsobom písomne alebo na inom trvanlivom médiu informovaný o existencii a povahe odmeny, ktorú prijíma finančný agent za finančné sprostredkovanie vo vzťahu k uzatváranej zmluve.

Hovoriť by sa malo aj o výške odmeny. „Na základe požiadavky klienta musí byť klient jednoznačne, vyčerpávajúcim, presným a zrozumiteľným spôsobom informovaný aj o výške odmeny... O tejto možnosti musí finančný agent písomne informovať klienta pred uzavretím zmluvy o poskytnutí finančnej služby," píše sa v schválenom návrhu novely. Nie je jasné, ktorých agentov sa táto povinnosť bude týkať. Podobné ustanovenie už dnes v zákone existuje. F

POISTIŤ SA DÁ AJ V KYBERPRIESTORE, CHRÁNIŤ SA MÔŽU FIRMY AJ JEDNOTLIVCI

Autor: Alžbeta Čelešová

So stále narastajúcou aktivitou na internete sú čoraz aktuálnejšie aj kybernetické riziká. Hrozby súvisiace s využívaním internetových služieb či online databáz sú také rozmanité ako internet sám. Na Slovensku sa tento druh poistenia ešte len vyvíja a vo svojej ponuke ho má len niekoľko poisťovní.

Kto môže byť ohrozený?

Konkrétne poistenie sa vzťahuje na využívanie elektronických zariadení – počítačov, tabletov, mobilných zariadení, výkonných serverov a iných zariadení a konkrétnych úložísk dát, s ktorými sa na týchto zariadeniach pracuje. Produkty poisťovní sú výhodné pre e-shopy, IT spoločnosti, finančné inštitúcie a rôzne iné menšie či väčšie firmy, kde sa sústreďuje väčší obsah informácií, ktoré môžu byť ohrozené hekermi, alebo môže dôjsť k ich strate. Poistná zmluva dokáže ochrániť klienta pred stratou dôležitých informácií uložených v internetových databázach či serveroch.

Poistenie podnikateľských subjektov

Konkrétna ochrana poistených sa rozlišuje od jednotlivých ponúk poisťovní na Slovensku. Tento druh poistenia niektoré poisťovne ponúkajú výhradne podnikateľským subjektom, ktoré vo veľkom zhromažďujú dôležité firemné údaje a dôverné informácie napríklad o zamestnancoch. Podľa poisťovne Allianz je kybernetické poistenie určené „akejkoľvek právnickej osobe, ktorá spracúva, vlastní alebo inak využíva elektronické dáta a osobné

Foto: Shutterstock

údaje. Najviac rizikovú skupinu však tvoria spoločnosti zhromažďujúce údaje nielen o svojich zamestnancoch, ale aj o klientoch, partneroch a zákazníkoch".

Samotné kybernetické výstrahy sú podľa Jensa Krickhahna zo spoločnosti Allianz Global Corporate & Specialty (AGCS) náročné a spolupracovať by na nich mali rôzni spolupracovníci firiem. „Kybernetické riziká sú veľmi zložité. Podstatné je, aby sa pri prevencii proti nim o svoje vedomosti podelili rôzne zainteresované strany, ako oddelenie IT bezpečnosti či manažéri kontinuity podnikania. Dopomôžu tak včas vyhodnotiť možné riziká," hovorí Jens Krickhahn z AGCS. Poisťovňa v prvom rade zabezpečuje krytie škody spojenej so stratou údajov v pracovnom prostredí. Nezaručuje však ochranu konkrétnych informácií, ktoré môžu byť stratené, zničené alebo kradnuté.

Poisťovňa zároveň môže kryť prípady zverejnenia digitálneho obsahu, prípadne vydieranie prostredníctvom siete. Zároveň poistenie môže kryť náklady spojené s odbornými službami či náklady spojené s prípadným prerušením prevádzky. Rovnako do úvahy pripadá náhrada ušlého zisku.

Riziká využitia internetu v domácnosti

Okrem ochrany dát v podnikateľskom prostredí je možné v niektorých poisťovniach poistiť proti kybernetickým rizikám aj domácnosť. Na slovenskom trhu je teda k dispozícii aj poistenie proti rizikám, ktoré vznikajú v súvislosti s využívaním elektronických zariadení priamo v domácnosti. Poistenie môže fungovať ako doplnkové krytie k poisteniu domácnosti. Najbežnejším je poistenie online platieb. Poisťovňa však nekryje všetky internetové nákupy. Do poistného krytia sa štandardne nezaraďujú prípadné problémy, napríklad pri online nákupe zvierat, rastlín, bižutérie a šperkov, umeleckých diel, známok, kolkov, cenných papierov, liekov a zdravotníckych potrieb, zbraní či motorových vozidiel.

Na internete sa často objavujú osobné údaje a dôverné informácie. V prípade krádeže identity a identifikačných údajov zabezpečuje kyberpoistenie škody a finančné náklady súvisiace s týmto rizikom a so zabezpečením nových dokladov. Do výluk spadajú situácie, ak mohlo prísť k strate vlastnej identity vlastným pričinením. Dôvodom na zamietnutie poistného plnenia môžu byť aj psychické problémy klienta.

Do poistného krytia spadá i ochrana dobrého mena. Poisťovňa v prípade zneužitia povesti svojich klientov na internete zabezpečí odstránenie týchto údajov a krytie nákladov. Ak však poškodenie povesti vzniklo na inom mieste ako diskusné fórum, sociálna sieť, blog alebo webová stránka, poisťovňa nezodpovedá za spôsobené škody. Príspevky zverejnené pod prezývkami taktiež nespadajú medzi poistné riziká. F

AKO FUNGUJÚ KRYPTOMENY?

(OTÁZKY A ODPOVEDE)

Autor: Marek Šimo

Kryptomeny sa v posledných mesiacoch tešia obrovskému záujmu po celom svete. Vplyvom veľkého záujmu zákonite rastie aj cena. Tá sa od začiatku tohto roka vyšplhala o niekoľko desiatok až stoviek percent vyššie. Aj keď sa v júli objavili pomerne výrazné prepady hodnoty, zdá sa, že išlo iba o krátkodobý výkyv. Ponúkame odpovede na niekoľko základných otázok o virtuálnych menách.

Čo je to kryptomena?

Bez hlbšieho pohľadu na technické a softvérové detaily možno kryptomenu označiť za platidlo, ktoré je uložené na konkrétnej softvérovej platforme. Kryptomeny je možné prirovnať ku klasickým bankovkám uložených v peňaženke. Rozdiel je však v tom, že namiesto bankoviek ide o dáta a namiesto peňaženky ide o softvér.

Tu, prirodzene, prichádza na rad otázka, či ide o skutočné peniaze. Peniaze sú, zjednodušene povedané, platidlo, ktoré je všeobecne akceptované ako výmena za tovar alebo služby. Kryptomeny zatiaľ nie sú všeobecne akceptované, ale existuje čoraz viac predajcov, ktorí aj takúto virtuálnu menu akceptujú. Takže áno, ide o skutočné peniaze.

Ako sú kryptomeny uschované?

Toto je asi najzásadnejšia otázka, ktorú si kladú mnohí potenciálni obchodníci. Keďže ide len o softvérové peniaze, môžu byť uložené len v kybernetickom priestore. Tieto systémy je nevyhnutne potrebné chrániť pred možným hekerským útokom. Presne to je úloha systému blockchain.

Kryptomeny sa podobajú klasickým menám, sú to však dáta.

Blockchain je akýmsi súborom viacerých dátových úložísk, na ktorých sú uložené kryptopeniaze. Keďže sú naraz uložené na mnohých miestach, je veľmi náročné takéto peniaze z účtu ukradnúť. Aj keby sa to podarilo na jednom mieste, ostatné servery ochránia virtuálnu peňaženku a hekerskému útoku zabránia.

Samozrejme, dokonalej bezpečnosti musí predchádzať aj ostražitosť samotného používateľa. Keďže virtuálne peňaženky sú chránené klasickým spôsobom, heslo do nich je potrebné starostlivo chrániť.

Peňaženka pre kryptomenu sa môže nachádzať aj na konkrétnych zariadeniach, napríklad v mobile, na stolovom počítači alebo na nejakom inom hardvérovom zariadení.

Kryptopeniaze môžu byť vo fyzickej podobe. Aj keď sa to nezdá, práve tento spôsob je najbezpečnejší voči hekerským útokom. Samozrejme, je aj najmenej pohodlný.

Aké sú najpoužívanejšie kryptomeny?

Jednoznačne najznámejšou kryptomenou je bitcoin. Od začiatku tohto roka sa hodnota 1 000 amerických dolárov (USD) za bitcoin vyšplhala až na augustové úrovne okolo hranice 4 000 USD za bitcoin. Aj bitcoin zaznamenal počas júna a júla pomerne masívny prepad, ale podľa aktuálneho vývoja ceny to vyzerá, že sa spamätal. Veľmi podobne na tom sú aj ďalšie kryptomeny. Ďalšími relatívne frekventovanými kryptomenami sú litecoin a ripple.

Ďalšia kryptomena, tether, funguje odlišným spôsobom. Cieľom tvorcov tejto meny je dosiahnutie plnej náhrady klasických peňazí. Preto aj tether je naviazaná na kurz najväčších svetových mien, akými sú euro alebo dolár. Ku každej takejto mene existuje teda tether verzia, ktorá má výmenný kurz 1 : 1.

Aké sú riziká pri obchodovaní?

Tak ako pri každom type obchodovania, aj pri kryptomenách existuje riziko straty. Podľa posledného vývoja vidíme masívny rast ceny, čo môže indikovať tvoriacu sa bublinu. Ak bublina praskne, nasledovať bude obrovský prepad, ktorý bude znamenať znehodnotenie investície. S týmto rizikom však počíta snáď každý investor.

Obchodovanie s kryptomenami však, popri relatívne bežných druhoch rizika, skrýva aj už spomínané technologické riziko. Aj keď je mena vo virtuálnej peňaženke spoľahlivo zabezpečená, nikdy sa nedá vylúčiť, že niekto nájde spôsob, ako ochranu prelomiť a virtuálne prostriedky ukradnúť.

Samozrejme, riziko existuje aj pri samotnom obchodovaní cez brokerské spoločnosti. Ako aj pri forexe, alebo pri iných formách obchodovania, všade existujú lepší a horší brokeri. Ak záujemca o obchodovanie s kryptomenami vloží svoje prostriedky do rúk neseriózneho obchodníka, samozrejme, môže sa stať, že svoje peniaze už neuvidí. F

Obchodovanie s kryptomenami prináša okrem tradičných rizík, aj technologické riziko.

DEEPWEB A DARKNET, ALEBO „TAM, KDE JE VŠETKO“

Autor: Jana Poláčiková

Na internete je obrovské množstvo údajov, napriek tomu je štandardne dostupný iba malý zlomok celého obsahu. Pod povrchom však existujú temné a potenciálne nebezpečné zákutia internetu, ale aj mimoriadne užitočné služby.

Internet a jeho svety

Internet má niekoľko dimenzií. Odlišujú sa od seba najmä svojou prístupnosťou používateľom internetu.

Surfaceweb

Surfaceweb je internetový priestor, ktorý je ľahko dostupný všetkými webovými vyhľadávačmi Google, Bing, Zoznam, Yahoo!. Jeho obsah tvoria indexované súbory, ktoré používajú selekčný jazyk a zabezpečuje tak spätné vyhľadávanie obsahov. Najčastejšie ide o zábavné portály, informačné kanály alebo verejné encyklopédie. Kapacitne predstavuje približne 1 % celého internetu s 19 terabajtmi.

Deepweb

Presným opakom surfacewebu je deepweb, ku ktorému je potrebný špecializovaný prístup. Ide o databázy firiem, verejných inštitúcií, intranet, internetbanking, informačné systémy štátnych inštitúcií, finančných inštitúcií atď. Kapacitne predstavuje dnes už 99 % celého internetu so 7 500 terabajtmi.

Darknet

Veľmi malá a utajená časť deepwebu sa nazýva darknet. Používatelia sa bez správnych softvérových nástrojov za temné dvere darknetu nedostanú. Vstupnými dverami sú anonymné siete. Najznámejšou je Tor, celosvetovo sa šíriaci zadarmo nezávislou internetovou sieťou. Prostredníctvom svojich viac ako 600 presmerovačov (uzlov) chráni používateľskú lokalizáciu pred zneužitím sieťovým monitoringom. Cez Tor sa dnes denne pripája približne 5,5 milióna používateľov a stáva sa najobľúbenejšou anonymnou internetovou komunikáciou, ktorej popularita neustále rastie.

Temné stránky darknetu

Darknet skutočne tvorí platformu aj pre nelegálne aktivity. Cez čierny trh, ktorý tu vznikol, sa dá dostať prakticky k čomukoľvek. Na tomto mieste sa dajú získať drogy, zbrane, zakázané lieky, biele mäso, novodobí otroci, zbrane, deti na adopciu, ľudské

Foto: Shutterstock

orgány na nelegálnu transplantáciu, detská pornografia, dokonca aj nájomná vražda. Zvyčajne sú k dispozícii aj obchody a aktivity teroristických skupín a mafií. Celosvetovo a anonymne. Analytici však odhadujú, že tieto aktivity sa týkajú len 1,5 % pripojených používateľov cez Tor.

Pozitívne stránky darknetu

Pôvodne vznikol ako priestor, médium pre šírenie slobody slova, názorov, ako ochrana súkromia a osobnej slobody pred neustále silnejúcou cenzúrou, monitorovaním digitálnej stopy používateľov na internete, pred virtuálnym šikanovaním a represiou. Vytvorili ich skúsené vývojárske tímy, podporované vládnymi a neziskovými organizáciami. Napríklad služba Strongbox patrí magazínu New Yorker a umožňuje whistleblowerom bezpečne odosielať citlivé dokumenty do redakcie. Podobnú službu má aj Wikileaks.

V tomto priestore však čoraz viac vznikajú diskusné fóra, komunity, sociálne portály, kde sa ľudia delia o spoločné postoje, názory, vízie a novú sociálnu interaktivitu.

The Mainstream Goes Dark

Aj mainstreamové trendy na internete sa však postupne menia. Počas svojej desaťročnej existencie sa firma Facebook dokázala vypracovať na globálnu sociálnu sieť, inštitúciu, ktorá uverila, že to bez nej nepôjde. Táto istota sa však teraz otriasa v základoch. Generácia, ktorá na Facebooku vyrástla, v súčasnosti z neho postupne odchádza a mieri do nových vôd.

Prieskumná agentúra Global WebIndex odhaduje, že približne 57 % používateľov v tínedžerskom veku sa presunulo na Instagram a Snapchat. Jedným z dôvodov podľa nich je, že sa im tam nasťahovali rodičia, ktorí nepochopili, že Facebook bol stvorený pre zábavu a nie pre kontrolu a cenzúru ich názorov a postojov. Aj preto tínedžeri objavili čaro obrazu a hudby ako globálneho, univerzálneho jazyka na Instagrame a Snapchate.

Omrzel ich príliš textový Facebook so silnejúcim cenzurovaním, zákazmi a blokovaním, ktoré si vyžiadali nenávistné a extrémistické prejavy. Z Facebooku sa tak stala skôr bojová aréna než zábavná sociálna sieť.

Generácia Z, teda ľudia narodení po roku 2000, je mimoriadne kritická ku všetkým, odmieta názorovú korektnosť a autority, preferuje nezávislosť, ochranu súkromia a osobnej slobody. Objavuje aj darknet prostredníctvom hráčov a komunít, nové sociálne komunity, sociálnu interakciu. Lebo tam je svet, v ktorom je všetko.

Na fenomén The Mainstream Goes Dark zareagovali prví marketéri, lebo digitálny marketing nepozná hranice a spotrebiteľské správanie v nových podmienkach je tak pre nich veľká neznáma a určite aj veľká výzva. Najnovšie aktivity Facebooku, ProPublica a Adlandu svedčia o ich vstupe na darknet, aby tak presvedčili už „odídených“, že strach zo zhromažďovania údajov o spotrebiteľoch, používateľoch a ich obavy zo straty ich súkromia a osobnej slobody sú neopodstatnené. F

Architektúra internetu rešpektuje skôr logické než geografické alebo mocenské schémy. Ide o suprateritoriálny a decentralizovaný systém bez ústrednej, centralizovanej autority.

JUDr. Lukáš Vondřich, PhD.

Rozpočítavanie provízií

ICM2 Insurance Contract Manager

positive

www.icm2.sk, icm2@positive.sk, +421 902 600 700

Commissioning software

positive

Moja maklérska firma potrebuje:

- Evidencia zmlúv a príloh: poistenie, lízing, hypotéky
- Importy províznych listov
- Automatizované rozpočítavanie a vyplácanie provízií:
  - MLM – štrukturálny marketing
  - Brokerpool a Agentúrny provízny systém
- Vyhodnocovanie súťaží
- Kontrola licencií podriadených finančných agentov
- Reporting:
  - sledovanie výročných zmlúv
  - výkazy pre NBS
  - prírastky a úbytky poistného kmeňa
  - štatistiky
- Kariérny plán, Povyšovanie
- Intranet: Novinky, Metodiky, Dokumenty
- Prepojenia s inými informačnými systémami
- Prepojenie s KalkulackaOnline.sk

www.icm2.sk

SLOVÁCI NIE SÚ ŠAMPIÓNI V SPORENÍ, BUDE SA TO MUSIEŤ ZMENIŤ

Autor: Ján Beracka

Slováci v plnej miere nevyužívajú potenciál vlastných zárobkov, ani silu ekonomiky. Prejavuje sa to na prístupe k šetreniu, aj v spôsobe, akým bežný slovenský občan so svojimi peniazmi pracuje. Tvorba úspor sa pritom v budúcnosti stane absolútnou nevyhnutnosťou.

Sporenie je kultúrnou záležitosťou a chuť sporiť na Slovensku postupne klesá. „Sporenie je ovplyvnené viacerými faktormi, bohatstvom domácností, vzdelaním, finančnou gramotnosťou a asistenciou domácnostiam vo finančných otázkach. Slováci patria na popredné priečky v túžbe vlastniť nehnuteľnosť, v ktorej bývajú, a časť finančných zdrojov majú viazaných práve k bývaniu – či už vo forme vložených peňazí, alebo úverov na bývanie," hodnotí súčasný stav Andrej Arady, makroekonóm Všeobecnej úverovej banky (VÚB).

Vzťah k nehnuteľnosti na bývanie je skutočne jeden z kľúčových faktorov. Kúpa nehnuteľnosti si vyžaduje naozaj zásadnú investíciu a Slováci sú v tomto smere európsky nadpriemer. Prieskum Európskej centrálnej banky (ECB) z roku 2014 totiž ukázal, že nehnuteľnosť na Slovensku vlastní až

85 % domácností. V susednom Rakúsku je to 48 %, v rámci eurozóny vlastní nehnuteľnosť na vlastné bývanie 61 % domácností. Podobná situácia ako na Slovensku bola v roku 2014 napríklad v Maďarsku.

Po kríze sporíme viac, bolo už aj lepšie

Odhodlanie Slovákov sporiť sa podľa VÚB začalo zmenšovať najmä po rozpade Československa a situácia sa stala stabilnejšou až po vstupe Slovenska do EÚ v roku 2004. Slováci však boli najsporivejší v roku 1997, vtedy slovenské domácnosti boli schopné odložiť 14 % príjmov, české domácnosti dokázali vtedy usporiť 13 % svojich príjmov. V roku 2006, teda pred vznikom krízy, priemerná slovenská domácnosť odložila len necelých 6 %, kým české domácnosti si podiel nasporených prostriedkov dokázali udržať na úrovni z roku 1997.

Práve kríza však znamená určitý zlom vo vývoji. „Slováci si uvedomili, že časy hojnosti netrvajú večne a je dobré byť pripravený i na pokles príjmov," hovorí Branislav Tuš, manažér investičného oddelenia spoločnosti NN SR.

Aktuálne silnejúci trend potvrdzuje aj VÚB banka, hoci rezervy sú ešte veľké. „Po kríze sme začali viac sporiť, ale na úroveň 90-tych rokov minulého storočia sme sa ešte nedostali. V roku 2016 slovenské domácnosti sporili len 8,8 % z príjmov, v susednom Česku to bolo takmer 12 % z príjmov," upozorňuje spoločnosť VÚB s tým, že priemer EÚ je 10,4 % a v krajinách eurozóny až 12,4 % príjmov.

Slováci ani v medzinárodnom porovnaní nevyznievajú ako šporovlivý národ. „V niektorých tradičných štátoch EÚ sporia domácnosti oveľa výraznejšie ako u nás, napríklad vo Švédsku je to 18,6 % z príjmov a v Nemecku 17 %. Rakúšania si odkladajú 13 % zo zárobkov. Nižšiu mieru úspor domácností ako v SR zaznamenali napríklad v Španielsku, Fínsku, Portugalsku či Poľsku. Tieto krajiny však vykazujú oveľa vyššie celkové osobné finančné aktíva," dopĺňa banka.

Výška a štruktúra finančného majetku nie je optimálna

V oblasti budovania finančného majetku Slováci skutočne zaostávajú za vyspelými krajinami. Ukázali to napríklad výsledky porovnania členských krajín Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) z roku 2006. Slováci majú totiž podľa týchto údajov až 62 % svojich úspor stále vo forme hotovosti alebo vkladu na účte. Po Grécku je to najviac v EÚ. „Naše úspory prakticky nezarábajú a bojíme sa s nimi aktívne pracovať," hovorí Tuš.

Porovnanie rozloženia úspor

Zdroj: VÚB podľa ECB

Slovensko sa v oblasti investovania javí ako mimoriadne konzervatívna krajina. Je známe, že obyvatelia SR preferujú konzervatívne formy sporenia, šetria si na účtoch, prípadne v dobrovoľných dôchodkových pilieroch a poistení. V prieskume z roku 2014 uviedlo 89 % slovenských domácností, že vlastní nejaké osobné finančné aktíva. Pritom až 88 % zúčastnených uviedlo, že z hľadiska foriem využíva bankové vklady a 16 % domácností priznalo aktíva – dobrovoľný dôchodkový pilier, prípadne poistenie," uvádza VÚB banka.

Veľmi malá skupina slovenských domácností využíva iné formy finančných aktív, napríklad podielové fondy alebo vlastníctvo akcií. Každú z týchto foriem podľa VÚB banky využívajú 2 % domácností. Úplne zanedbateľná časť, menej ako 1 % domácností, si odkladá a sporí do dlhopisov. Podľa údajov OECD tvoria akcie a deriváty 0,2 % finančného majetku Slovákov.

Problémom nie je len štruktúra, ale aj výška finančných aktív. Slováci v medzinárodnom porovnaní opäť nestíhajú. Spomedzi 28 štátov EÚ Slováci v roku 2016 mali tretie najnižšie osobné finančné aktíva po Rumunsku a Poľsku. Porovnanie však nezahŕňa Bulharsko. Výška finančných aktív na Slovensku dosahovala len približne 12-tisíc eur na obyvateľa. Priemer EÚ bol pritom päťnásobne vyšší, až takmer 68-tisíc eur na obyvateľa," informuje VÚB banka.

Výška finančného majetku Slovákov dosahuje len 66 % hodnoty finančného majetku občanov Českej republiky a iba 18 % hodnoty finančného majetku v rámci eurozóny.

Výška nasporených finančných aktív

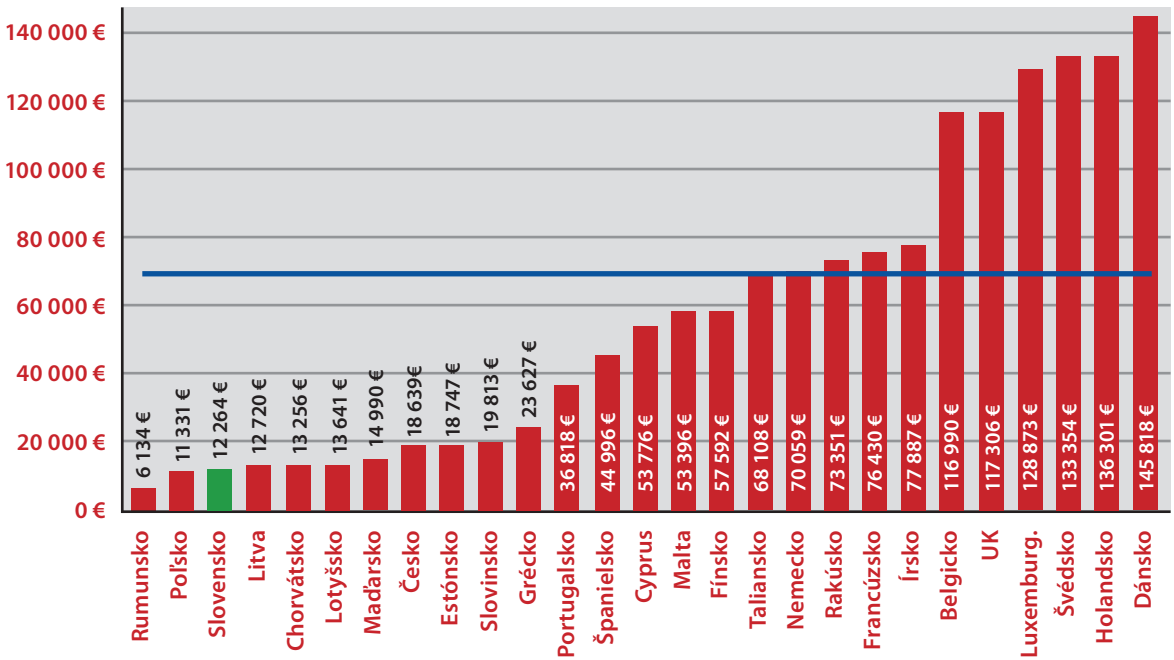

Zdroj: NBS, ECB, Eurostat, Blomberg, VÚB

V budúcnosti bude sporenie čoraz dôležitejšie. V roku 2060 bude realitou veľmi negatívny pomer 2,2 milióna produktívnych ľudí voči 2,3 miliónu neproduktívnych, teda detí a najmä dôchodcov.

Objem osobných finančných aktív Slovákov neustále narastá, porovnanie s hodnotou hrubého domáceho produktu (HDP) však odhaľuje nedostatky. „Aktuálne za rok 2016 osobné finančné aktíva v našej krajine dosahovali približne 83 % HDP. Susedné Česko vykazovalo 111 % a Maďarsko dokonca 130 %. Pomer osobných finančných aktív voči HDP nad hranicou 200 % platí napríklad pre Portugalsko, Francúzsko, Taliansko, Maltu, Cyprus, Švédsko, Dánsko. A nad hranicou 300 % sú štáty ako Belgicko, Holandsko a Veľká Británia," uvádza VÚB banka.

Šetriť bude potrebné

Postupom času sa budeme musieť na svoju schopnosť šetriť spoliehať čoraz viac. Súvisí to práve s tým, že na Slovensku je zvykom vlastniť nehnuteľnosť. „Rezervy budú potrebné na prípadné krytie výdavkov na hypotéky v horších časoch. Slovenské domácnosti sa totiž pomerne rýchlym tempom zadlžujú, hrubý dlh voči disponibilným príjmom prekročil podľa VÚB vlani 60 %. Na tento trend reagovala aj Národná banka Slovenska (NBS), ktorá obmedzila poskytovanie stopercentných hypoték aj spotrebných úverov. Pri kúpe nehnuteľností tak musia záujemcovia vložiť viac vlastných nasporených prostriedkov," uvádza banka.

Okrem toho začnú čoraz viac zlyhávať systémy, ktoré sú citlivé na demografický vývoj. Postupne sa totiž bude zmenšovať podiel produktívnych ľudí v populácii. „Súčasne výrazne stúpne počet starších a detí, ktorí úspory skôr čerpajú, pričom ide o dlhodobú skutočnosť. V roku 2060 bude realitou veľmi negatívny pomer 2,2 milióna produktívnych ľudí voči 2,3 miliónu neproduktívnych, teda detí a najmä dôchodcov," upozorňujú analytici VÚB banky.

„Predpoklad je, že Index závislosti v staršom veku, ktorý sa vyjadruje ako podiel populácie nad 65 rokov k populácii v pracovnom veku, bude mať Slovensko okolo roku 2060 najhorší zo všetkých krajín EÚ – približne na úrovni 70 %," dopĺňajú. Na desať ľudí vo veku od 20 do 64 rokov bude pripadať sedem ľudí vo veku 65 rokov a viac.

„Odhadovaný priemer EÚ 28 je nad 50 %. Tento index sme pritom v roku 2013 mali najlepší spomedzi krajín Únie, bol pod úrovňou 20 %," uzatvára VÚB banka. F

Slováci majú relatívne nízku výšku finančných aktív, problematická je aj ich štruktúra.

NOVÉ POŽIADAVKY NA ODBORNOSŤ POTRÁPIA NAJMÄ PRÍLEŽITOSTNÝCH AGENTOV

Autor: Ján Beracka

Vláda Slovenskej republiky už schválila znenie novely zákona o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve, objavujú sa však obavy z účinkov tejto zmeny na trh s finančným sprostredkovaním a poradenstvom. Nové pravidlá by niektorých sprostredkovateľov mohli zlikvidovať.

Náročnejšie vzdelávanie

Výrazné zmeny čakajú oblasť vzdelávania, zásadne sa totiž zvyšujú požiadavky na odbornú spôsobilosť finančných agentov. „Súčasné nastavenie systému osobitného finančného vzdelávania považuje ministerstvo za jeden z hlavných nedostatkov súčasného zákona. Osobitné finančné vzdelávanie, ktoré je nevyhnutnou prípravou budúceho finančného agenta na skúšky v Národnej banke Slovenska (NBS), už nebude môcť vykonávať akýkoľvek subjekt na trhu, ale len inštitúcie zapísané v registri poskytovateľov osobitného finančného vzdelávania evidovanom v NBS," približuje zmeny Zuzana Zedníková zo spoločnosti Deluvis.

Aj po absolvovaní skúšky v NBS bude musieť finančný agent každoročne absolvovať ďalšie vzdelávanie. Konkrétnu podobu osobitného finančného vzdelávania však určí

Foto: Pexels

samostatný všeobecne záväzný právny predpis. „Myslím si, že tieto zvýšené požiadavky na odbornú spôsobilosť a odbornú prípravu finančného agenta spôsobia na trhu odchod najmä takzvaných príležitostných sprostredkovateľov, ktorí túto činnosť vykonávajú popri zamestnaní," pokračuje Zuzana Zedníková.

Nové pravidlá by však mohli prispieť k tomu, že sa do popredia dostanú kvalitní sprostredkovatelia. „Tí, ktorí svoju prácu robia dlhodobo dobre a kvalitne, sa nemajú čoho báť. Naopak, novela zákona týmto sprostredkovateľom pomôže poukázať na ich vysokú odbornosť a kvalitu servisu, ktorý svojim klientom poskytujú," hovorí Zedníková.

Odborné skúšky by sa mali vykonávať pred skúšobnou komisiou. Jej predsedu, podpredsedu a ďalších členov skúšobnej komisie vymenúva a schvaľuje NBS.

Zmeny pritom ministerstvo financií avizuje už od marca tohto roku. „Na základe poznatkov z praxe vzišli požiadavky na vyššiu reguláciu osobitného finančného vzdelávania finančných agentov a poradcov, pokiaľ ide o jeho obsah a taktiež reguláciu tých, ktorí takéto vzdelávanie poskytujú," uviedol vtedy rezort financií.

Súčasťou nových pravidiel je aj vytvorenie registra, ktorý bude sledovať absolvovanie osobitného finančného vzdelávania a register osôb, ktoré úspešne zložili odbornú skúšku v NBS. Vo všeobecnosti sa menia pravidlá evidencie sprostredkovateľov. Bude možné sledovať históriu spolupráce so samostatnými finančnými agentmi a finančnými inštitúciami, ako aj potenciálnu fluktuáciu finančných agentov.

Odmeny

Mení sa čiastočne aj spôsob vyplácania odmien za sprostredkovanie. „V zmysle novely zákona nebude môcť byť finančný agent odmeňovaný formou odmien, cieľov predaja, ani iných nástrojov, ktoré môžu byť pre finančného agenta stimulom, aby klientovi odporúčal určitý finančný produkt," upozorňuje Zedníková. F

SLOVÁKOV OHROZUJÚ NAJMÄ KRITICKÉ CHOROBY, PRINÁŠAJÚ AJ FINANČNÉ PROBLÉMY

Autor: Ján Beracka

Slováci sa v porovnaní s rizikom vypuknutia kritických chorôb omnoho častejšie poisťujú proti prípadom úrazu s trvalými následkami. Portál FinančnáHitparáda.sk pritom upozorňuje, že pravdepodobnosť vzniku kritickej choroby je až deväťkrát vyššia ako to, že nastane úraz s trvalými následkami.

Väčšinu úmrtí na Slovensku pritom spôsobujú práve vážne ochorenia. „Podľa štatistík Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI), za viac ako 85 % úmrtiami na Slovensku v roku 2015 stoja choroby obehovej, tráviacej, dýchacej sústavy a nádory," upozorňuje portál. Podľa NCZI sa v roku 2015 objavilo 32 000 nových prípadov rakoviny, 9 000 prípadov cievnej mozgovej príhody a 5 000 nových prípadov srdcového infarktu. Spolu tvorili viac ako 80 % všetkých novo hlásených závažných ochorení.

„Tieto najčastejšie diagnózy väčšinou kryjú už základné, a teda lacnejšie varianty balíkov komerčných poisťovní. Zvyšných 20 % tvoria iné, menej časté diagnózy, čo je však stále veľká časť koláča pri pohľade na celkové riziko. Aby ste získali robustnejšiu ochranu v rámci komplexných balíkov a významne tak znížili pravdepodobnosť, že vaša choroba nebude poisťovňou krytá, musíte si v priemere priplatiť približne 20 % k cene základného balíka. Poisťovne v tomto prípade spravodlivo odzrkadľujú pravdepodobnosť

Foto: Pixabay

výskytu chorôb vo svojich cenách," uvádza portál FinančnáHitparáda.sk.

Analytici zároveň upozorňujú, že počet krytých diagnóz v pripoistení nie je vhodným indikátorom pre hodnotenie kvality poistného produktu. „V rámci jednej diagnózy môžu byť nastavené podmienky plnenia veľmi rôzne a často od intenzity a následkov daného ochorenia závisí, či bude poisťovňa platiť celú poistnú sumu, čiastočnú, alebo či k plneniu vôbec dôjde. Taktiež si treba všímať podmienku minimálnej doby prežitia od okamihu diagnostikovania choroby, čakaciu dobu a výluky z plnenia. Jedna rozsiahlejšia diagnóza môže byť v jednej poisťovni zadefinovaná v poistných podmienkach tiež iba ako jedno ochorenie a v inej poisťovni zase nájdete rozpísanú rovnakú diagnózu do užšie špecifikovaných ochorení, ktoré spadajú stále pod jednu a tú istú širšiu diagnózu," upozorňuje FinančnáHitparáda.sk.

Nad poistením proti riziku vzniku kritických chorôb by mali uvažovať predovšetkým ľudia so záväzkami.

Ďalšou okolnosťou, ktorú treba starostlivo zvažovať, je výška poistného krytia. Z údajov spoločnosti Allianz – Slovenská poisťovňa vyplýva, že priemerná suma, na ktorú sa klienti poisťujú, je 4 532 eur. Poisťovňa upozorňuje na to, že náklady spojené s vážnym ochorením bývajú vyššie. „Zo skúseností našich klientov vieme, že pri vzniku rakoviny sa priemerné náklady na doplnkovú liečbu vyšplhajú na približne 12-tisíc eur. Ide o všetky výdavky na liečbu nad rámec verejného zdravotného systému, ako výživové doplnky, úprava stravy, doprava do zdravotníckych zariadení, doplatky za lieky, liečebné a regeneračné pobyty či zdravotnícke pomôcky," objasňuje riaditeľka odboru manažmentu produktov Allianz – SP Andrea Leskovská.

Kritická choroba so sebou nesie aj nepríjemné finančné dôsledky, nad poistením by mali uvažovať predovšetkým ľudia v produktívnom veku so záväzkami. „Predstavte si mladého človeka v produktívnom veku, ktorý si už založil rodinu a spláca hypotéku. V prípade, že ho postihne závažné ochorenie, môže to mať veľmi nepríjemné finančné následky na jeho životného partnera i deti. Človek síce dostane nemocenskú dávku, ale tá sa len približne pohybuje vo výške polovice príjmu. A ak mu aj sociálna poisťovňa prizná invaliditu, priemerný dôchodok pri úplnej invalidite predstavuje niečo viac ako 350 eur. Pre celú rodinu to môže mať skutočne zničujúce následky," hovorí Peter Brudňák, generálny riaditeľ NN Životnej poisťovne. F

ZÁPORNÉ ÚROKOVÉ SADZBY: SÚ TU UŽ ROKY, KLIENTI S NIMI NEPOČÍTAJÚ

Autor: Ján Beracka

Záporné úrokové sadzby sú zaujímavým fenoménom najmä z pohľadu prekonania psychologickej bariéry. Platí to najmä vtedy, ak sa má toto opatrenie dotknúť samotných klientov. Záporné úrokové sadzby ako také sú síce nezvyčajné, ekonomickou realitou však sú už dlhší čas.

Vočiach klientov sa systém fungovania úrokových sadzieb prepadom do negatívneho teritória úplne obracia. Negatívne sadzby totiž ukladajú povinnosť platiť v situáciách, v ktorých sa za štandardných okolností peňažné prostriedky pripisujú.

Spoločnosť Fio banka vo svojich obchodných podmienkach k rámcovej zmluve o poskytovaní platobných služieb teoreticky pripustila možnosť, že by úroková sadzba mohla byť záporná. Táto na prvý pohľad ťažko zrozumiteľná veta v podstate hovorí o tom, že klienti by teoreticky mohli platiť banke za to, že si v nej uložia finančné prostriedky.

Rozruch vyvolalo najmä to, že negatívne sadzby by sa prvýkrát mali dotýkať retailových klientov. Použitie negatívnych úrokových sadzieb ako nástroja politiky je síce neštandardné, no ekonomika vo viacerých kútoch sveta sa ocitla v situácii, ktorá si vyžadovala neštandardné riešenia.

Napríklad eurozóna bojuje s nízkou mierou inflácie. Už v roku 2014 sa v eurozóne prvýkrát od krízy objavila dokonca záporná miera inflácie. Ekonomika sa teda ocitla v deflácii,

to znamená v prostredí poklesu cien. Odvtedy sa rast cenovej hladiny neustále držal na nízkej úrovni, prípadne ceny klesali.

Záporné sadzby sú v eurozóne už dlhšie

Európska centrálna banka (ECB) má za úlohu strážiť cenovú hladinu v menovej únii, inflačný cieľ má banka nastavený na úrovni tesne pod hranicou dvoch percent. Keďže ECB bola od tohto cieľa ďaleko, pristúpila k neštandardným opatreniam. Jedným z týchto opatrení sú práve negatívne úrokové sadzby. ECB tento nástroj využíva už roky, depozitnú úrokovú sadzbu od 11. júna 2014 znížila na -0,1 %. Odvtedy depozitná sadzba ešte ďalej klesala, v súčasnosti je na úrovni -0,4 %.

Toto je však opatrenie centrálnej banky voči komerčným finančným domom. Depozitnou sadzbou sa úročia prostriedky, ktoré si komerčné banky ukladajú v centrálnej banke.

Záporná depozitná sadzba má motivovať komerčné banky, aby peniaze požičiavali domácnostiam a firmám, teda vháňali ich do ekonomiky. Vyšší objem peňazí v obehu zároveň prirodzene vytvára tlak na rast cenovej hladiny. Záporná depozitná sadzba je teda v súlade so snahou ECB o zvýšenie cenovej hladiny.

Efekty záporných úrokových sadzieb

Záporné úrokové sadzby môžu mať viacero efektov. Jedným z nich naozaj je zvýšenie úverovania zo strany bánk smerom k domácnostiam a spoločnostiam. Domácnosti aj spoločnosti môžu mať sklon k výraznejšiemu zadlžovaniu. Prostredie nízkych úrokových sadzieb totiž znehodnocuje úspory a naopak zatraktívňuje úvery, ktoré sú lacnejšie, a tak aj dostupnejšie. V čase nízkych úrokových sadzieb je jednoznačne výhodnejšie dlhovať, naopak v značnej nevýhode sú sporitelia.

Týmto spôsobom sa vytvára priaznivé investičné prostredie. Lacné úvery totiž podnecujú investovanie pomocou požičaných prostriedkov. Firmy týmto spôsobom opäť dostávajú do ekonomiky viac peňazí a spôsobujú tlak na rast cien.

Výška úrokovej sadzby má aj „medzinárodné“ dôsledky, výrazne totiž ovplyvňuje hodnotu výmenného menového kurzu. Vo všeobecnosti platí, že meny krajín, v ktorých sú platné vyššie úrokové sadzby, majú tendenciu posilňovať. Zjednodušene sa dá povedať, že ľudia majú záujem o meny, ktoré sa dajú efektívnejšie zhodnocovať.

Ak teda v určitej krajine platia nízke úrokové sadzby, dopyt po tejto mene klesá a jej hodnota sa znižuje. Automaticky sa teda predražujú tovary a služby, ktoré si spotrebitelia kúpia v zahraničí. Týmto spôsobom sa dá inflácia vyslovene „dovieźť“.

Negatívne sadzby vo svete

ECB nebola prvou centrálnou bankou, ktorá po negatívnych sadzbách siahla. V júli 2012 sa negatívne sadzby objavili v Dánsku, krajina v tomto režime vydržala do roku 2014. Niekoľko mesiacov v krajine platili len kladné úrokové sadzby, k negatívnym sadzbám sa dánska centrálna banka vrátila ešte v roku 2014. Aktuálne je v krajine platná depozitná sadzba na úrovni -0,65 %. Dánsko negatívne sadzby zaviedlo, aby zabránilo špekulačným operáciám a nadmerným kapitálovým tokom do krajiny. Tie hrozili vzhľadom na obavu z krízového vývoja v eurozóne.

Negatívne úrokové sadzby majú podporiť rast cien, aj ochraňovať výmenný menový kurz.

Skúsenosť s negatívnymi sadzbami má aj Švajčiarsko. Miestna centrálna banka zaviedla negatívne sadzby v januári 2015. Dôvodom bola ochrana švajčiarskej meny. Banka sa v tom istom čase rozhodla opustiť svoju dovtedajšiu politiku, v rámci ktorej viazala hodnotu franku na euro. Pre tento režim sa rozhodla v roku 2011, keďže frank bol považovaný za atraktívnu bezpečnú investíciu a hrozilo nadhodnotenie tejto meny. Švajčiarska banka v roku 2015 usúdila, že táto hrozba je preč. Koniec väzby na euro výrazne posilnil frank a negatívne sadzby tento efekt plnili. Švajčiarsko je v režime negatívnych sadzieb dodnes. Cieľové pásmo je na úrokovej sadzbe na úrovni -1,25 až -0,25 %.

Boj proti nízkej inflácii, prípadne deflácii, bol impulzom pre zavedenie negatívnych úrokových sadzieb vo Švédsku a v Japonsku. V oboch krajinách sú záporné sadzby aktuálne aj dnes. Repo sadzba švédskej centrálnej banky je v súčasnosti vo výške -0,50 %. Depozitná sadzba japonskej centrálnej banky je vo výške -0,1 %. F

FINANČNÉ SLUŽBY BUDÚ VYZERAŤ INAK, MENIA ICH MODERNÉ TECHNOLÓGIE

Autor: Ján Beracka

Finančné služby sa budú pod vplyvom moderných technológií v krátkom čase rýchlo meniť. Nepôjde pritom o drobné zmeny, akými sú napríklad vylepšenia online služieb bánk. Zmeny v oblasti finančných technológií, ktoré sú za dverami, môžu úplne zmeniť princípy poskytovania finančných služieb.

Jednou z hlavných čŕt prichádzajúcich zmien bude nový prístup k práci s dátami. Statické súbory dát pravdepodobne nahradia zmiešané dátové toky z viacerých zdrojov. Vyplýva to zo správy „Za hranicami finančných technológií: pragmatické posúdenie revolučného potenciálu vo finančných službách“. Tento dokument zostavilo Svetové ekonomické fórum s podporou spoločnosti Deloitte Consulting LLP. Práve dáta sa tak stanú zdrojom finančných príjmov. Samotné dáta teda v sebe do budúcna majú obrovský potenciál a rozhodovať bude spôsob, akým bude možné s údajmi pracovať.

Nové platformy

Vychádzajúcou hviezdou v oblasti poskytovania finančných služieb sú platformy, ktoré pre klienta vytvárajú jedno univerzálne prostredie, pomocou ktorého bude môcť komunikovať s rôznymi

finančnými inštitúciami. „Platformy, ktoré ponúkajú možnosť aktívne obchodovať s rôznymi finančnými inštitúciami z jedného kanála, sa môžu stať dominantným modelom poskytovania finančných služieb," uvádza sa v správe.

Podobu finančných služieb teda výrazne ovplyvnia nástroje, ktoré budú k dispozícii. „Technológie pravdepodobne umožnia organizáciám obísť tradičné hodnotové reťazce, ktoré im umožnia nové prerozdelenie zdrojov generujúcich výnosy. Hlavnú úlohu tu zohrajú vlastníci zákazníckeho rozhrania," dodal k správe senior manažér spoločnosti Deloitte Tomáš Vršanský.

V centre pozornosti budú teda vlastníci platforiem, ktorí budú musieť nájsť rovnováhu medzi potrebami tvorcov produktov a očakávaniami zákazníkov.

Jednou z takýchto platforiem je otvorené bankovníctvo. Ide o koncept, v rámci ktorého majú aplikácie tretích strán bezpečný prístup k bankovým produktom, procesom či službám.

Tento vývoj v podstate znamená, že okruh spoločností, ktoré budú poskytovať finančné služby, nebude tak zreteľne vymedzený ako v minulosti. „Vzostup takýchto platforiem, ako napríklad otvorené bankovníctvo, sa pravdepodobne podpíše pod reštrukturalizáciu subjektov poskytujúcich finančné služby z jednoznačne definovaných organizácií na zameniteľné subjekty," upozorňuje spoločnosť Deloitte.

FinTech firmy sú dynamické

Hnacou silou výraznejších zmien sú predovšetkým spoločnosti, ktoré ponúkajú svoje služby prostredníctvom sociálnych sietí, smartfónov a internetu. Práve tieto subjekty zvýšili rýchlosť inovácie a vytvorili tlak na rast kvality poskytovaných služieb v rámci celého odvetvia.

Práve oblasť finančných technológií má tak v súčasnosti veľký potenciál. „To, že sa FinTech spoločnostiam podarilo zmeniť základ konkurencie, ako aj čoraz väčšia rýchlosť technologických zmien,

Platformy, ktoré ponúkajú možnosť aktívne obchodovať s rôznymi finančnými inštitúciami z jedného kanála, sa môžu stať dominantným modelom poskytovania finančných služieb

znamená, že súčasné finančné inštitúcie majú potenciál veľmi rýchlo sa zlepšiť, zároveň sa však budú musieť vedieť vyrovnať s náhlymi zmenami na svojej ceste vpred," povedal Peter Longauer zo spoločnosti Deloitte.

Práve finančné inštitúcie už ukázali schopnosť reagovať v rýchlo sa meniacom prostredí. „Súčasné finančné inštitúcie sa medzičasom dokázali prispôsobiť rýchlejšie, než mnohí očakávali, lebo šírenie finančných technológií poňali ako supermarket príležitostí, ktoré im umožnia využiť akvizície a partnerstvá na rýchly rozvoj nových ponúk," povedal R. Jesse McWaters, líder pre finančné inovácie Svetového ekonomického fóra.

Lokálny prístup

Ďalším trendom v poskytovaní finančných služieb by skutočne mohla byť regionalizácia. Jednotliví zákazníci aj globálnych firiem budú očakávať individuálnejší prístup. „Rozdielne priority regulátorov, technologické možnosti a potreby zákazníkov narúšajú rastúcu finančnú globalizáciu a otvárajú cestu regionálnym modelom finančných služieb, ktoré sa prispôsobujú lokálnym podmienkam. Dokonca aj globálne firmy budú musieť mať jasné stratégie rozvoja ich regionálnej konkurenčnej výhody a integrovania sa do lokálnych ekosystémov," uvádza spoločnosť Deloitte.

POTREBUJEM SLUŽBY AGENTA? PÄŤ OTÁZOK, KTORÉ ROZHODNÚ!

Autor: Marek Mittaš

Svet investovania dnes nepredstavuje bezpečný prístav, skôr drsnú a dravú rieku. Prinášame preto päť otázok, podľa ktorých zistíte, či ste dostatočne odolní na splavovanie, alebo je lepšie použiť asistenciu skúseného finančného agenta, aby nešťastné rozhodnutie nespláchlo vaše úspory.

Ovládam produkty a nástroje finančného trhu?

Deriváty, likvidita, akcie, fondy, dlhopisy, zmenky, komodity, forexy, index, volatilita. Ak ste aspoň pri troch slovách mali chuť siahnuť po slovníku cudzích slov, tak je lepšie zatelefonovať finančnému agentovi a priznať, že svet investovania je pre vás španielska dedina, ako s pocitom vlastnej geniality prerábať. Pritom uvedené pojmy sú len úvodnou ochutnávkou do investičného žargónu. Prax je totiž taká, že ak nerozumiete správaniu sa aktív, ich významu a možnostiam aj ohrozeniam, ktoré prinášajú, nemôžete očakávať úspech.

Je to ako vrhnúť sa do preplnenej križovatky bez toho, aby ste poznali značky aj pravidlá cestnej premávky. Môžete prežiť, dokonca aj prejsť, ale bude to skôr o šťastnej náhode. Štatistika však hovorí, že sa to skončí katastrofou a na finančných trhoch tou peňažnou. Preto je fajn mať priateľa na telefóne, ktorý pozná nielen cudzí jazyk

financií, ale vie ho pre vás preložiť do ľudskej reči. Spoľahnúť sa na kvalitného „prekladateľa“ pomôže vyhnúť sa ekonomickému faux pas.

Poznám možnosti na investovanie?

Ak ste v pojmoch financií ako doma a pokojne viete diskutovať s pracovníkom banky na jednej úrovni, prípadne ho vedomostne o triedu prevýšite, ešte stále nemáte vyhraté. Dnes je na finančnom trhu niekoľko desiatok tisíc možností, ako investovať svoje peniaze. A práve tu prichádza bod zlomu, pri ktorom je nutné priznať si farbu, že hoci vieme názvoslovie, vybrať si tú správnu šťuku z rybníka nie je jednoduché. Poctivá analýza produktov je záležitosť nie na hodiny, ale na dni, týždne a mesiace. Ak nemáte práve chuť stráviť dovolenku v tabuľkách a investičných publikáciách, je namieste povolať do boja finančného agenta. Správny produkt nájde rýchlejšie a aj bez toho, aby ste sa neefektívne angažovali.

Viem si nastaviť investičnú stratégiu?

Možno už poznáte aj produkty, ale nemáte jasno v tom, ako, na ako dlho a prečo vlastne investovať. Tu je vhodná finančná analýza. Ako potvrdzuje aj Lýdia Žáčková, hovorkyňa Prvej penzijnej a správcovskej spoločnosti: „Je nevyhnutné mať aj svoju investičnú stratégiu a zodpovedať si otázky: Na aký dlhý čas chcem svoje peniaze investovať? Aké riziko som schopný znášať? Koľko peňazí som ochotný investovať? Chcem investovať všetko naraz, alebo menšie sumy na pravidelnej báze?“ Ak si na všetko viete odpovedať úplne presne, môžete svoj investičný plán považovať za vybavený. V prípade, že sa začínate mierne strácať, je vhodné sa o peňažných tokoch poradiť.

Treba myslieť na to, že investovanie nie je tipovacia súťaž a všetky rozhodnutia treba robiť s chladnou hlavou a na základe relevantných informácií.

Mám emócie pod kontrolou?

Či už patríte k ľuďom, ktorí sú pokojní aj pri trhaní zubov, alebo vám stúpa tlak už len pri vstupe do ambulancie lekára, nič to nepovie o tom, či z vás bude zlý investor a dobrý hypochonder. Dosť to však napovedá o schopnosti zvládať emócie. Ak patríte do skupiny ľudí, ktorí podliehajú výkyvom nálad, emóciám a strachu, je vhodné mať niekoho, kto vám do rozhodovania vnesie trochu racionality, presných analýz a štatistík. Mimochodom, je dokázané, že ľudia omnoho citlivejšie vnímajú stratu ako zisk. „Klienti často pod vplyvom emócií, ktoré môžu byť spôsobené nadštandardným zhodnotením, alebo naopak poklesom vášho fondu, investície vyberajú,“ hovorí Žačková. Taká je prax a na to mnoho ľudí doplatí. Musíme myslieť na to, že investovanie nie je tipovacia súťaž a všetky rozhodnutia treba robiť s chladnou hlavou a na základe relevantných informácií. Preto ak máte tendenciu sledovať každý deň zmenu kurzu a už pri polpercentnom poklese zažívať infarktové stavy, je lepšie riadiť sa usmerneniami skúseného harcovníka. Pomôže vám udržať kormidlo v správnom smere, aj keď sa vám budú triasť ruky.

Rozumiem rizikám produktu?

Dôkladne sa oboznámte so stratégiou a rizikovo-výnosovým profilom fondu. To znamená, že by ste nikdy nemali kupovať mačku vo vreci. V obchode, ani v banke. Tie najdôležitejšie informácie o investovaní do konkrétneho fondu napríklad nájdete v dokumente s názvom Kľúčové informácie pre investorov. Ak im rozumiete, je všetko v poriadku, ak vám veci nie sú jasné, určite nekupujte takýto produkt skôr, ako vám ho niekto dostatočne nevysvetlí. Je to totiž rovnaké riziko, akoby ste užívali lieky bez toho, aby ste poznali všetky ich prínosy, ale aj vedľajšie účinky. F

SEVERNÁ KÓREA
PONÚKA NEVŠEDNÝ ZÁŽITOK. SKUTOČNE NEVŠEDNÝ

Autor: Nina Soniová

Odlišný svet vyrážajúci až dych, destinácia určená každému, kto sa nedokáže ubrániť vlastnej zvedavosti. Taká je Severná Kórea. Jedinečné zážitky sľubuje cestovateľom v podstate každý, Severná Kórea je však samostatná kategória.

Hoci je v súčasnosti politická situácia okolo Kórejskej ľudovodemokratickej republiky (KĽDR) jemne povedané napätá, dobrodruhom, ktorí sa do tejto krajiny vyberú, sa otvorí úplne iný svet, ktorý sa nepodobá ničomu inému. To, akým spôsobom vníma svet tento režim, zostáva po vstupe do krajiny za prísne stráženou hranicou.

Prísne strážený režim

Severokórejský režim do krajiny ročne pustí približne tritisíc turistov. Individuálny vstup do krajiny nie je možný, každý turista prichádza ako súčasť organizovanej skupiny. Štvordňový pobyt zahraničného turistu vyjde v priemere na 900 eur, špeciálnu cenu majú návštevníci z Číny, ktorých stojí rovnaký pobyt približne polovicu.

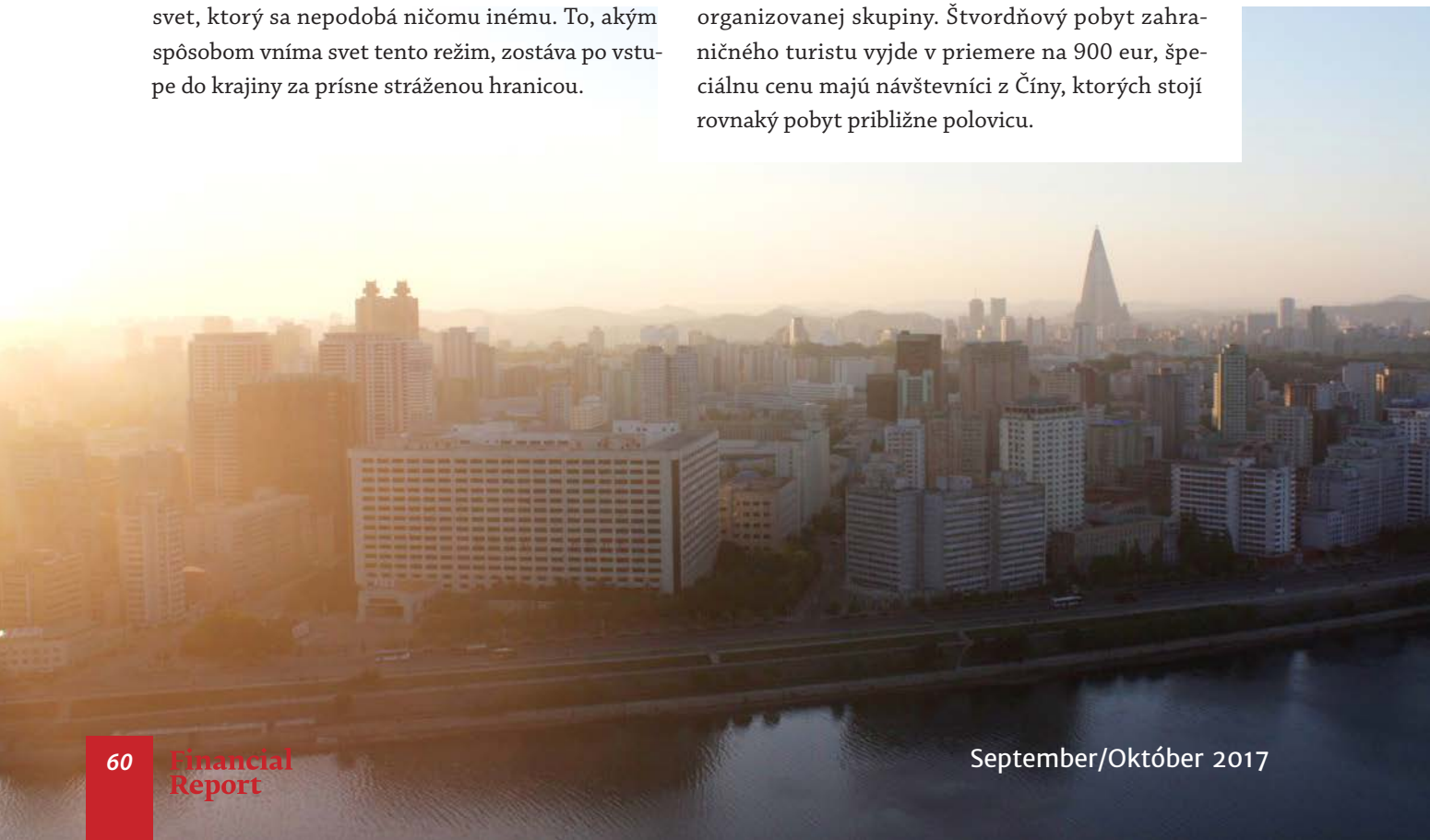

Na európske pomery neuveriteľne vyznievajú úvodné pokyny pred vstupom do krajiny. Návštevníci sa okrem iného nesmú hádať so svojím sprievodcom o politických záležitostiach, nesmú nakrúcať krajinu počas cesty vlakom a taktiež je prísne zakázané pokúšať sa o rozhovor s domácim obyvateľstvom, prípadne ho navštevovať.

Prichádzajúci turisti sa navyše v podstate úplne odovzdávajú do rúk svojho sprievodcu, keďže pred vstupom do krajiny súhlasia aj s tým, že práve sprievodca bude mať počas celého pobytu ich cestovné doklady u seba. Výmenou za ne turista dostáva preukaz, ktorý pri odchode vráti.

V porovnaní so štandardmi ostatného sveta pôsobí Severná Kórea od prvého momentu ako usporiadaná krajina. Na uliciach vládne až neprirodzený poriadok. Turistom sa okrem iného naskytne pohľad na vybudovanú diaľnicu, je však celkove prázdna, keďže stretnúť v krajine auto je v podstate vzácnosť.

Mimoriadnou zaujímavosťou je ubytovanie. Všetci turisti majú izbu v jednom konkrétnom hoteli v hlavnom meste Pchjongjang. Volá sa Yanggakdo International Hotel. Je to vysoká budova, ktorá je z troch strán obkolesená vodou. V tomto hoteli je špeciálne predovšetkým piate poschodie. Tam turisti nemajú prístup, internetom kolujú dohady o tom, že práve tu je sledovacia centrála, pomocou ktorej monitorujú ubytovaných hostí.

Miesta určené turistom

Pobyt v krajine je od prvého do posledného momentu presne naplánovaný a zahraniční návštevníci sú neustále pod kontrolou a dostanú sa iba tam, kam ich vezme sprievodca. Súčasťou prehliadky je návšteva severokórejského Víťazného oblúka. Je postavený podľa parížskeho vzoru, no je väčší. Sú na ňom zobrazené dva dátumy, roky 1925 a 1945.

V období medzi rokmi 1910 a 1945 bol Kórejský polostrov pod nadvládou Japonska. Po skončení druhej svetovej vojny sa polostrov rozdelil na dve krajiny. V roku 1925 začal takzvaný Večný prezident Kim II Sung revolúciu. Mal vtedy len dvanásť rokov, keďže sa narodil v roku 1912. To

je tiež mimoriadne dôležitý dátum, pretože práve narodením Kima II Sunga sa začal severokórejský letopočet.

Severná Kórea mala vo svojej histórii troch vodcov. Po smrti Kima II Sunga nastúpil do čela krajiny jeho syn, generál Kim Jong II. Aktuálnym severokórejským vodcom je maršal Kim Jong Un, ktorý prebral úrad po svojom otcovi. Víťazný oblúk je odkazom práve na činy Kima II Sunga.

Ďalšou položkou na zozname miest pripravených pre turistov je hora Myohyang. Toto miesto leží severne od hlavného mesta. Cesta k nemu autobusom trvá asi dve hodiny a odhaľuje skutočné krásy miestnej prírody. Počas tejto cesty môžu turisti fotografovať bez obmedzení, preto väčšina záberov z celého pobytu, ktoré urobí každý turista, je práve odtiaľ.

Samotná hora je považovaná za rodisko kráľa Tanguna, praotca severokórejského ľudu. V súčasnosti sa tam nachádza Múzeum medzinárodného priateľstva. V múzeu je prehliadka rôznych darov, ktoré dostal Večný prezident počas svojho života

od predstaviteľov rôznych krajín. Nechýbajú slonie kly z Kene, autá, ktoré vodcovi venoval Vladimír Iljič Lenin, či porcelán z Československa s venovaním od Gustáva Husáka a Antonína Zápotockého. V expozícii je aj basketbalová lopta, ktorú venoval americký basketbalista Denis Rodman. Práve Rodman je otvoreným stúpencom severokórejského režimu.

Ako všetko, aj toto je obrovská stavba. Iba vstupné dvere sú päť metrov vysoké a každé z medených krídiel týchto dverí váži štyri tony. Pred vstupom je potrebné odovzdať fotoaparáty a obuť si návleky. Celé múzeum je v podstate šesťposchodové bludisko z mramoru, ktoré ponúka viac ako stovku miestností. O veľkosti tohto priestoru vypovedá aj to, že medzi vystavenými exponátmi je vlaková súprava a taktiež lietadlo.

Súčasťou prehliadky jednotlivých miest sú aj pre Európana zvláštne ceremoniály, ktoré spočívajú v tom, že návštevníci sa musia pokloniť soche Kima II Sunga v nadživotnej veľkosti. Nemusí však vždy ísť iba o Večného prezidenta, podobná situácia sa odohráva aj pri soche jeho manželky.

Pre turistov je pripravený aj budhistický chrám Pohyon z 11. storočia. Chrám je zrekonštruovaný a krásny, svoje miesto v rámci prehliadky má aj napriek tomu, že turisti nemajú povolené šíriť náboženské materiály. To je ďalšia z položiek, ktorá sa nachádza v zozname pokynov pred vstupom do krajiny.

Špeciálnym zážitkom je organizovaný zájazd do metra hlavného mesta. Program totiž turistom sľubuje „jazdu metrom s miestnymi ľuďmi“. Oficiálne sú v meste dve podzemné linky metra. Návštevníci sa odvezú zo zastávky Prosperita na zastávku Glorious, vo voľnom preklade Nádherný.

Zahraniční návštevníci sú v krajine skutočne stredobodom pozornosti, KĽDR si totiž pre turistov pripravuje aj kultúrny program. Ten je v réžii základnej školy Youth Palace (Palác mládeže) v Pchjongjangu. Úsmevy, nalíčené dievčatká, vystrojení chlapci, program bezchybne nacvičený. Pri sledovaní tohto programu pocíti Európan opäť obrovský kultúrny rozdiel. Celá budova školy je až zarážajúco čistá, celý priestor je svetlý a upravený. Miestni žiaci sa však vyhýbajú pohľadom cudzincov.

Ďalším unikátnym miestom, ktoré severokórejský režim ponúka, je demilitarizovaná zóna. Je to v podstate hranica medzi Juhokórejskou republikou a KĽDR. Kórejský polostrov sa na dve krajiny rozdelil v roku 1945, hranicu tvorí 38. rovnobežka. Spolužitie susedov na polostrove vyústilo do vojnového konfliktu, ktorý sa odohrával v rokoch 1950

až 1953. Konflikt sa síce formálne skončil, pretrvávajúce napätie medzi krajinami sa dá však veľmi jasne vypozorovať práve v demilitarizovanej zóne.

Do kórejského konfliktu boli zainteresované aj USA. Samotné prímerie, ktoré vojnu ukončilo, podpísal severokórejský režim s USA, Južnú Kóreu totiž KĽDR nikdy neuznala. Severná Kórea o svojom južnom susedovi hovorí ako o juhu vlastného územia. Rovnako predpoveď počasia v KĽDR je rozšírená na celý Kórejský polostrov.

Je to tak napriek tomu, že občania KĽDR sa do Kórejskej republiky nedostanú, rovnaká situácia je aj v opačnom smere. Niektoré rodiny sú celé desaťročia rozdelené uzavretou hranicou. F

BEH:
LIEK NA MANAŽÉRSKE NEDUHY

Autor: Marek Mittaš

Naháňať sa a behať sú dve rozdielne veci. Hlavne manažéri by v tom mali mať jasno. Kým prvá aktivita spôsobuje stres, ochorenia, nadváhu a skracuje život, tá druhá osviežuje telo aj myseľ. Zjednodušene sa dá povedať, že na úspech v práci aj v živote si stačí obuť tenisky. No nie na obchodné rokovanie, skôr do lesa.

Ranný beh naštartuje deň

Potrebujete ráno nakopnúť? Zabudnite na kávu. Nič vás tak nepreberie a neobšťastní ako beh. Behanie totiž preukázateľne odbúrava stres. Dôvod? Naše telo v minulosti pociťovalo stres spravidla v ohrození, teda v očakávaní, že nasleduje boj alebo útek. Dnes však pri strese ostávame v sede, a tak sa stresový hormón kortizol ukladá a neodbúra. Beh ho však, ako za starých čias, z tela veľmi účinne odvádza. Vďaka tomu znižuje výskyt depresie a zlepšuje psychickú kondíciu. Navyše až dve hodiny po aktívnom behu sa v tele ešte stále uvoľňujú endorfíny, ktoré zlepšujú náladu. Prekrvenie mozgu zvýši jeho výkon a aj schopnosť sústrediť sa.

Zdravšie srdce

Srdcovo-cievne ochorenia sú jednou z najčastejších príčin predčasných úmrtí. Je za nimi vysoký

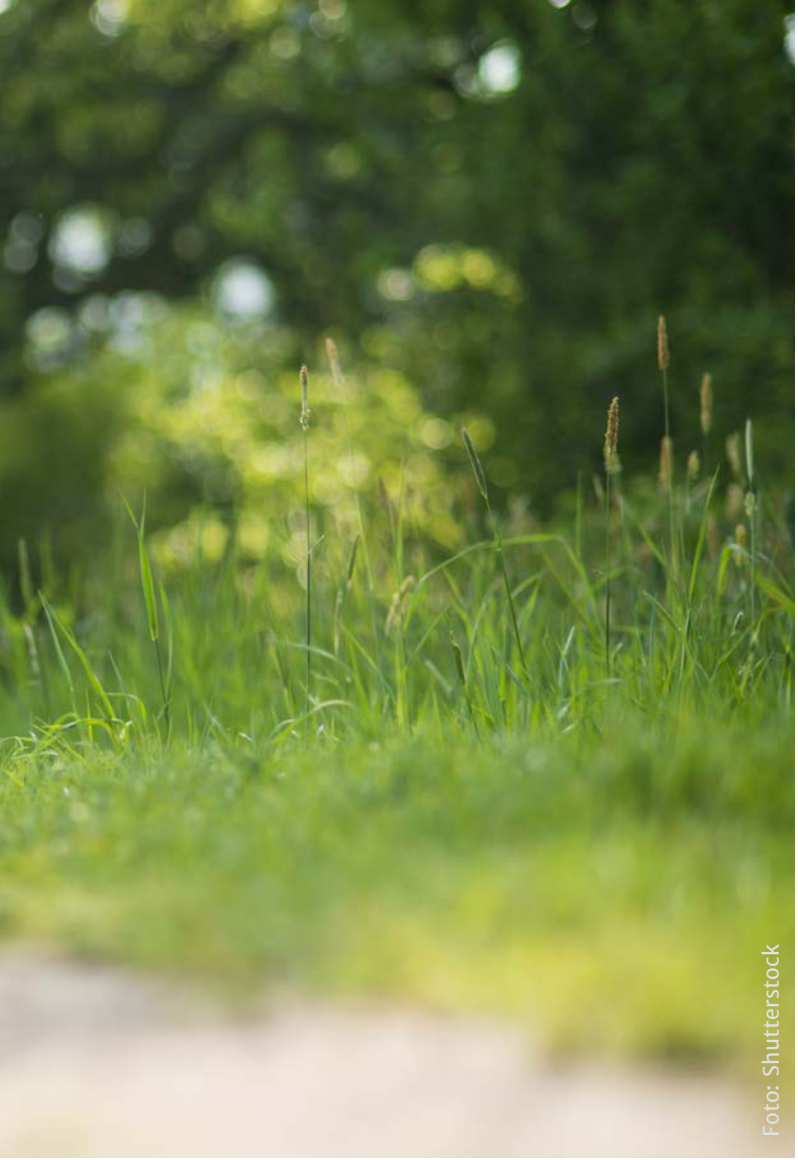
Foto: Shutterstock

cholesterol, stres a málo pohybu. A liek? Beh je predsa len najfunkčnejšia prevencia aj terapia. Je vhodné začať rýchlejšou chôdzou a prepracovať sa až k súvislému behu. Ten už páli zlý cholesterol a znižuje krvný tlak. Nič však netreba preháňať. Beh je totiž pre telo prirodzený, ale patrí k najťažším fyzickým aktivitám vôbec. Preto aj pri behaní platí, že ďalej človek zájde pomaly.

Budete žiť dlhšie

Pri pravidelnom behaní máte istotu, že budete žiť dlhšie a dožijete sa aj zaslúženého dôchodku. Výskum na Harvard Medical School v Bostone zistil, že beh bráni rozvoju niektorých druhov rakoviny. Zároveň to nebudú len choroby, pred ktorými utečiete. Zvýšená kapacita pľúc zabezpečí lepšiu oxidáciu tela, a to napríklad znamená, že sa nezadýchate pri chôdzi po schodoch na druhé poschodie. Zároveň budete stále schopní udržať krok aj s kolegami, ktorí sú o generáciu mladší.

Lepší v posteli

Sedavé zamestnanie, nahromadené pracovné úlohy a hlava neustále v problémoch znižujú sexuálny apetít. Manažérsky spôsob života vedie často k psychologickej erektilnej disfunkcii. To znamená, že príčinou zlyhania je zlý psychický stav. Práve ten si však vylepšíte behaním. Navyše, zlepšená kondícia aj kapacita pľúc zaistia, že v posteli budete prakticky nezničiteľní. Váš apetít porastie spolu s výdržou. Zbavíte sa manažérskeho komplexu, ktorý hovorí, že veľkými autami si mnohí kompenzujú nedostatky v posteli. Ak budete pravidelne behať, veľké auto využijete na viacero jázd, nielen na tie do práce.

Jeden kilogram na desať kilometrov

Beh je jedným z najúčinnejších likvidátorov nadváhy. Priemerný prepočet hmotnostného úbytku sa odhaduje približne na jeden kilogram na ubehnutých desať kilometrov. Pritom nejde o chudnutie rýchleho typu, ktoré sa dostaví napríklad po dvojdňovom hladovaní. Beh totiž stimulujete svaly, ktoré zrýchľujú metabolizmus, a tak si veľmi rýchlo „vybeháte“ aj veľmi peknú postavičku.

Beh v lese je ideál

Môžete behať aj popri asfaltke a vymeniť auto za tenisky, je tu však jedno „ale“. Hoci beh popri ceste niektorí bežci uprednostňujú, v podstate svojmu telu škodia. Negatívnych faktorov sa v takomto prípade objavuje hneď niekoľko. Pri behu sa dostáva do tela oveľa viac vzduchu, a tým aj omnoho viac exhalátov a prachových častíc. Zároveň betón nie je najlepším povrchom pre vaše kĺby. Alternatívou je beh po lesných chodníčkoch. Mestský vzduch z pľúc „vymeníte“ za čerstvý a menej trpia aj končatiny. Bonusom je aj vplyv na psychiku, keďže je omnoho frustrujúcejšie behať popri dopravnej zápche, ako okolo potoka a vnímať štebot vtákov. F

KONSKÉ PÓLO: ŠPORT S DÁVKOU ARISTOKRACIE

Autor: Marek Mittaš

Pevné svaly, nefalšované emócie, skutočná konská sila. Jazdecké pólo nazývané šport kráľov má bohatú históriu vpísanú do anglických trávnikov, no jeho historické korene prerastajú až k slávnej Perzskej ríši. Už viac ako 2 500 rokov je pólo vitrážou umenia spájajúceho lásku k víťazstvu a životu.

Perzská tradícia do celého sveta

Za históriou jedného z najluxusnejších športov súčasnosti sa vydávame do exotického orientu, na územie Iránu, niekdajšej Perzskej ríše. Práve tu sa medzi úspechmi v bitke a strážením získaného územia zrodil v piatom storočí pred Kristom šport, ktorý opantal panovníkov, šľachtu a milovníkov noblesy po celom svete. Za autorov môžeme považovať vojakov elitného pluku a kráľovskú gardu, ktorí ako prví spoznali čaro odpaľovania loptičiek z výšky konského sedla. Peržania položili aj základy moderných pravidiel, no v prvopočiatkoch sa medzi sebou preháňali aj stočlenné družstvá, čo pripomínalo skôr imitáciu bojového nasadenia ako vášeň pre hru. Po etymologických stopách póla sa dostávame k tibetskému „pulu“, tento výraz označoval loptu.

Rozšírenie so šálkou čaju

V šiestom storočí sa vďaka Ferdowsimu, jednému z najvýznamnejších básnikov vtedajších čias, dostalo pólo do literárnych príbehov a rýmov. Umenie vyobrazujúce podoby póla sa stalo populárnym v Číne, kam sa rozšírilo po výprave na územie dnešného Turecka a Egypta, ako forma aktívneho relaxu tých najvyšších vrstiev. V Japonsku zožalo rovnaký úspech a v roku 1859 vzniká v indickom meste Silchar prvý oficiálny klub. Spolu s čajom si z týchto končín odniesli bohatí obchodníci na anglické trávniky aj pravidlá póla a o rozšírenie v USA sa postaral spisovateľ a priemyselník J. G. Bennet. Dnes je pólo roztrúsené po celom svete a jeho milovníci veria, že opráši svoju slávu aj ako plnokrvná olympijská disciplína.

Umenie jazdectva

Pólo je jedným z tých športov, kde dochádza k veľkej symbióze medzi zvieraťom a človekom. Jazdec s koňom sú doslova zrastení, poznajú nielen svoje pohyby, ale aj pokyny, komunikujú bez slov a aj tak priam harmonicky dokonale. Jazdec sa v jednej ruke s bičíkom a v druhej s pálkou snaží o čo najlepšie kreácie a výkony, pokúša svoje aj konské sily často na hranicu možností. Napriek tomu nejde o neskonalé súperenie, zápasy konského póla sú vždy v rámci džentlmenského fair play, s dôrazom na zdravie hráčov aj koní nechýbajú špeciálne bandáže proti zásahom pálkou.

Pólo v našich zemepisných šírkach

Konské pólo sa k našim hraniciam dostalo ešte v čase Uhorska a priekopníkmi v tomto smere bola šľachtická rodina Andrássyovcov. V oblasti športových aktivít bol hlavným predstaviteľom Gejza I. Andrássy. Známy bol aj tým, že založil prvé golfové ihrisko na Slovensku v Tatranskej Lomnici v roku 1908. Rodina síce žila v Budapešti, ale počas leta navštevovala kaštieľ Betliar, kde organizovala spoločné poľovačky, ktoré boli v 19. storočí spolu so šermom a jazdectvom vyhľadávanou športovou aktivitou. Gejza I. si na svojich cestách vyskúšal všemožné druhy športu a v Anglicku ho oslovilo konské pólo, ktoré práve on priniesol na územie Uhorska a založil prvý budapeštiansky klub, ktorý odohral svoj prvý zápas v roku 1896. Odvtedy sa tento šport rozširoval aj u nás, stal sa zábavkou pre najmajetnejšie vrstvy.

Život s pevnými opratami

Láska k pólu nevzniká zo dňa na deň. Je súvislým pestovaním vášne, ktorá v sebe snúbi lásku k prírode, energiu koní a umenie vytvoriť spojenie síl medzi človekom a zvieraťom. Každý hráč si so svojimi štvornohými pretekármi vytvára úzky vzťah. Chová ich niekoľko, aby vysilené po sedemminútových pasážach hry dostali svoj oddych a nastúpilo striedanie. Jazdec sa hrou póla dostáva k elitnej rodine, do ktorej patria aj členovia britskej kráľovskej rodiny, členovia historických dynastií a predovšetkým veľkí milovníci a umelci života. Už len pohľad na samotné pólo je neopakovateľným zážitkom. S prvým zadunením konských kopýt každý okamžite pochopí, že v póle sa ide vždy naplno. F

Foto: Shutterstock

VÍNO, KTORÉ SA PIŤ NEOPLATÍ

Autor: Marek Mittaš
Foto: Philippe Labeguerie/Jean-Bernard Nadeau

Popri zlate, kryptomenách, umení a komoditách sa víno stáva plnohodnotným investičným produktom. Vinári, najmä tí z Bordeaux, už nie sú len zručnými remeselníkmi, ale v podstate sa stávajú zámožnými „emitentmi“ cenín.

Potešenie, ktoré rastie

Samotný proces výroby vína a jeho vychutnávanie boli donedávna najväčším pôžitkom spojeným s vinárstvom, no už niekoľko rokov sa do popredia dostáva investičný potenciál vína. To znamená, že sa stávajú majetkom fondov, zberateľov, alternatívnou investíciou k bežným peňažným nástrojom trhu. Samotní bankári totiž pripúšťajú, že dnes peniaze nie sú ničím kryté, a tak sa víno stáva jedným z mnohých artiklov, ktoré má reálny cenový základ. Možno aj preto Knight Frank Fine Wine Icons zaznamenala minuloročný rast cien investičných vín o 24 %.

Kraľuje Bordeaux

Investovať do vína nie je jednoduchá ani lacná záležitosť. Rýchle rady, ako na to, nefungujú. Vo všeobecnosti však platí, že najhodnotnejšie a najrýchlejšie sa zhodnocujúce vína sú z oblasti Bordeaux. Tieto vína dlhodobo zvyšujú svoju cenu.

Bordeaux je kraj na západnom pobreží Francúzska a jeho hranice sú totožné s hranicami departementu Gironde. V súčasnosti tu žije viac ako 22 000 majiteľov vinohradov, ktorí sa starajú o 113 000 hektárov a každoročná produkcia presahuje 6 miliónov hektolitrov vína. Ale nie je to len o kvalite. Investori sa totiž až tak o farbisté tóny ovocia a zamatovú chuť nezaujímajú.

Na Bordeaux je mimoriadne cenná aj klasifikácia, ktorá sa začala písať už v roku 1855, hoci sa hovorí, že neoficiálne boli vína klasifikované už od roku 1600, keď sa víno z Bordeaux prvýkrát začalo vyvážať do iných krajín. Bordeux má dnes asi dvanásťtisíc značiek, ale nad všetkými vyčnieva označenie Grand Cru Classé 1855. To môže oficiálne používať iba 61 červených vín v piatich kategóriách a 25 bielych vín v troch kategóriách. Ide o klasifikáciu Lafite, Latour, Margaux a Haut Brion a boli uvedené ako najkvalitnejšie a najdrahšie vína Bordeaux. Od roku 1973 k nim pribudlo aj Mouton-Rothschild. Nedotknuteľných zostáva teda päť vín, kde kvalita rokmi nepoľavuje, cena rastie a patria k relatívne dobre investovaným peniazom.

Dražby a rebríčky

S vínom sa dá stretnúť na ochutnávkach a vínnych súťažiach, ale aj na dražbách. Tu sa však hodnotia úplne iné ako senzorické vlastnosti. Medzi favoritov dražobných spoločností patria štandardne vína z Bordeaux, pretože aktuálne ich rozvoj znovu naberá obrátky. Výrazný rast zaznamenali aj kalifornské vína a vína z oblasti severu Talianska, špeciálne z Piemontu. Tie si budujú svoje silné postavenie a zrejme aj budúcnosť. Tak isto aj burgundské vína by mali mať podľa zberateľov v budúcich rokoch veľký potenciál zhodnotenia.

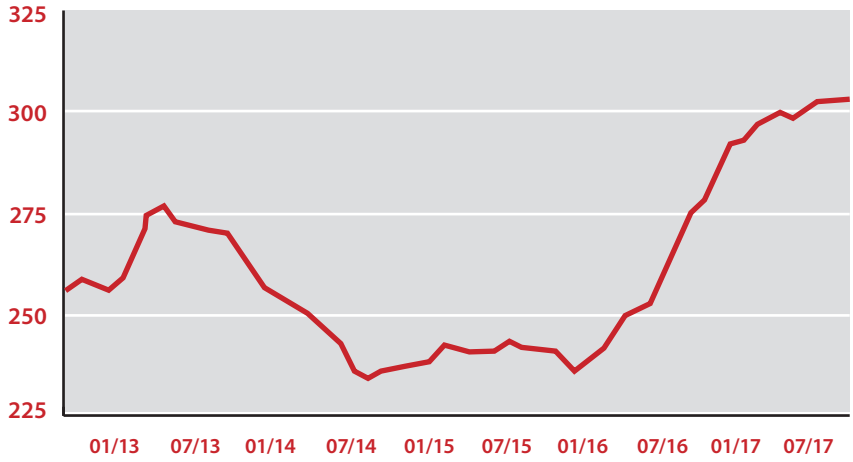

Graf: Liv-ex Fine Wine 100 Index

Najdrahšie vydražené víno v minulom roku pochádza práve z burgundskej oblasti, a je to Romanée Conti, ročník 1988. Nový majiteľ získal fľašu za 129 250 libier.

Toto víno sa však nezaraďuje k tým najdrahším. Chateau Margaux 1787 sa vydražilo za 225-tisíc dolárov, sekt Heidsieck 1907 z potopenej lode Freighter sa vydražil za 275-tisíc dolárov. Za najdrahšie predané víno v histórii vôbec sa považuje fľaša Cheval-Blanc 1947. Súkromný zberateľ za toto víno neváhal utratiť 304 375 dolárov.

Créme de la créme

Aukcie nie sú jediným miestom, kde sa točia okolo vína peniaze. Asi najznámejším miestom je vínna burza Liv-ex (London International Vintners Exchange), ktorá ešte viac zvýraznila postavenie Bordeaux ako investičného artikla.

Prvá klasifikácia Liv-ex v roku 1999 sa totiž venovala výlučne vínam z ľavého brehu ústia rieky Garonne, ktorý produkuje väčšinu investičného vína. Až neskôr sa klasifikácia rozšírila aj o pravý breh, keďže odtiaľto pochádzajú dve luxusné vína Petrus aj Le Pin. Až po desiatich rokoch existencie pridala klasifikáciu ďalších svetových vín.

Dnes obchoduje približne so šesťtisíc druhmi vín a najviac zberateľov aj investorov upiera oči k najstaršiemu vínnemu indexu burzy Liv-ex, ktorý je starší ako samotná burza a zbiera dáta od roku 1988. Za takmer tridsať rokov sa investícia do indexu zhodnotila o skvelých 10,7 % p. a., čím vlastne pokorila aj mnoho akciových rebríčkov. Takto vyzerá zhodnotenie vína v praxi.

Jednou z „noviniek" burzy je Liv-ex Fine Wine 100 Index bežiaci od roku 2001 a sleduje vývoj cien sto najvyhľadávanejších vín na svete. Ako už určite tušíte, dominantnú pozíciu držia vína z Bordeaux a tvoria až tri štvrtiny indexu. Od svojho uvedenia na trh dosiahol index priemerné zhodnotenie 7,5 % p. a.

Do vín sa dá investovať dvoma spôsobmi. Investor si kúpi vlastné investičné víno a počká na jeho rast. V takomto prípade môže ísť o niektorú z aktuálnych odrôd alebo dražené vína.

Druhým spôsobom je využiť niektorý z investičných fondov, ktoré nakupujú fyzicky hodnotné vína s rastovým potenciálom. Starajú sa o ne a uskladňujú ich v špeciálnych pivniciach, aby neprišlo k ich znehodnoteniu či prípadnej konzumácii. Siahnuť po fľaši za stotisíc libier by poriadne zamávalo hodnotou fondu aj prostriedkami investorov. Takéto vína sa piť asi skutočne neoplatí. F

DOPLNKY PATRIA AJ DO **PÁNSKEJ MÓDY**

Autor: Ivana Michalová
Foto: Nicollas Berenique

Aj keď sa na prvý pohľad zdá, že pánska móda nemôže mať taký rozmanitý charakter ako dámska, opak je pravdou. K rozmanitosti pánskej módy výrazne prispievajú doplnky.

Stále kúsky pánskeho šatníka, ktorými sú obleky a košele, možno šikovne zvýrazniť malými detailmi a vhodne zvolenými doplnkami, ktoré umocnia dojem, ktorý páni robia. Vytvoriť dobrý dojem je v biznise, ale aj v živote, veľmi dôležité.

Neodmysliteľnou súčasťou pánskych doplnkov sú vreckovky. „V hre sú teda ozdobné vreckovky či manžetové gombíky. Páni môžu použiť vreckovky rôzneho druhu, teda farebné aj vzorované. Hneď oživia celý oblek, alebo aj športové sako, je to nepatrný detail, ale veľmi dôležitý, hovorí Nikoleta Košťuová zo spoločnosti Nicollas Berenique.

Pri manžetových gombíkoch sa páni môžu odviazať a naplno prejaviť. „Pri výbere manžetových gombíkov sa netreba báť, vynikajúco vyzerajú aj strieborné, zlaté, ale pokojne aj nejaké špeciálne kúsky vyrobené na mieru," dopĺňa Košťuová.

Páni sa nemusia vyhýbať ani dobre vyzerajúcim štýlovým klobúkom. Tie sa hodia nielen ku kašmírovým kabátom, ale aj k letnému oblečeniu. „Stačí, keď si páni vezmú pekné letné nohavice s krásnou vzdušnou košeľou, mokasíny a klobúčik a majú outfit, ktorý určite zaujme," dodáva Kosťuová.

Čo očarí a určite nepokazí pánsky outfit, sú tiež rôzne druhy motýlikov, ako napríklad farebné, ale tiež aj kožené. Aktuálne in sú aj vestičky, ktoré páni nosili už v roku 1920. Nosia sa nielen k oblekom, ale aj k bežnému casual oblečeniu.

Samostatnou kategóriou sú pánske tašky. V súčasnosti je trend ladenia tašky s topánkami, na tento detail si páni pozor dávať nemusia. „Tento trend už vyšiel dokonca aj z dámskej módy, v etikete to nie je predpísané pravidlo, čiže pán si môže zvoliť rovnakú tašku ako topánky, ale nemusí. Je veľmi vhodné vybrať si naozaj kožené topánky a kožené tašky k oblekom," upozorňuje Košťuová. Páni by však mali mať v rovnakej farbe opasok a topánky. F

AUTOMOBILKA BENTLEY VYNOVILA CONTINENTAL GT

Zdroj: TS Bentley
Foto: Bentley

Čo sa nemení, je ručná výroba vozidiel. Vo Veľkej Británii sa automobil dizajnuje, vypracuje aj vyrobí. Z výroby však nový Continental GT odchádza s telom o viac ako 80 kilogramov ľahší v porovnaní so svojím predchodcom. Výrazne vylepšený je interiér. Dominantou je retina displej s uhlopriečkou 12,3 palca.

Interiér spríjemňuje audiosystém s výkonom 650 wattov, v štandarde je desať reproduktorov. Súčasťou interiéru sú štyri sedadlá, ktoré sú nastaviteľné dvadsiatimi spôsobmi. V podstate celý interiér je odetý do viacfarebnej kože. Do interiéru má automobilka pripravené portfólio pätnástich farieb. K dispozícii je sedemnásť farieb karosérie.

Britská značka Bentley prichádza s treťou generáciou modelu Continental GT. Novinka je pripravená na septembrový autosalón vo Frankfurte, kde bude mať svetovú premiéru. Nové Bentley zachováva rukopis značky, v porovnaní so svojimi predchodcami však prichádza s viacerými zmenami.

Súčasťou nového modelu Continental GT je, samozrejme, moderná technológia, ktorá okrem iného riadi aj činnosť motora. Softvér, ktorý uskutoční 300 miliónov operácií za sekundu, pomáha motoru k výkonu 635 koní. Šesťlitrový pohonný agregát W12 TSI je vybavený dvomi turbodúchadlami. Krútiaci moment je 900 Nm. Rozmer kolies je v štandardnom vyhotovení 21 palcov.

Z nuly na sto kilometrov za hodinu sa nové Bentley dostane za 3,7 sekundy. Zrýchlenie z pokoja na 60 míľ za hodinu trvá 3,6 sekundy. Maximálna rýchlosť je 333 kilometrov za hodinu. Kombinovaná

spotreba je podľa údajov výrobcu 12,2 na sto kilometrov. Do ovzdušia automobil vypúšťa podľa výrobcu 278 gramov oxidu uhličitého na 100 kilometrov. V porovnaní s predchádzajúcou generáciou Continental GT je to o 16 % menej. K zníženiu objemu splodín prispieva aj nový systém Start-Stop. Motor je nečinný nielen vo chvíľach, keď je auto v pokoji, ale aj v čase, keď sa rýchlosť vozidla ešte len blíži k nule.

Technológie sa starajú aj o pohodlie riadenia, vodič má totiž k dispozícii hneď niekoľko asistentov. Asistent riadenia posiela vodičovi presnejšiu spätnú väzbu a tlmí neželané rušivé momenty z cesty. Vodič má k dispozícii aj asistenta jazdy v jazdných pruhoch, v dopravných zápchach a taktiež parkovacieho asistenta. Komfort jazdy zvyšuje aj kontrola práce tlmičov. F

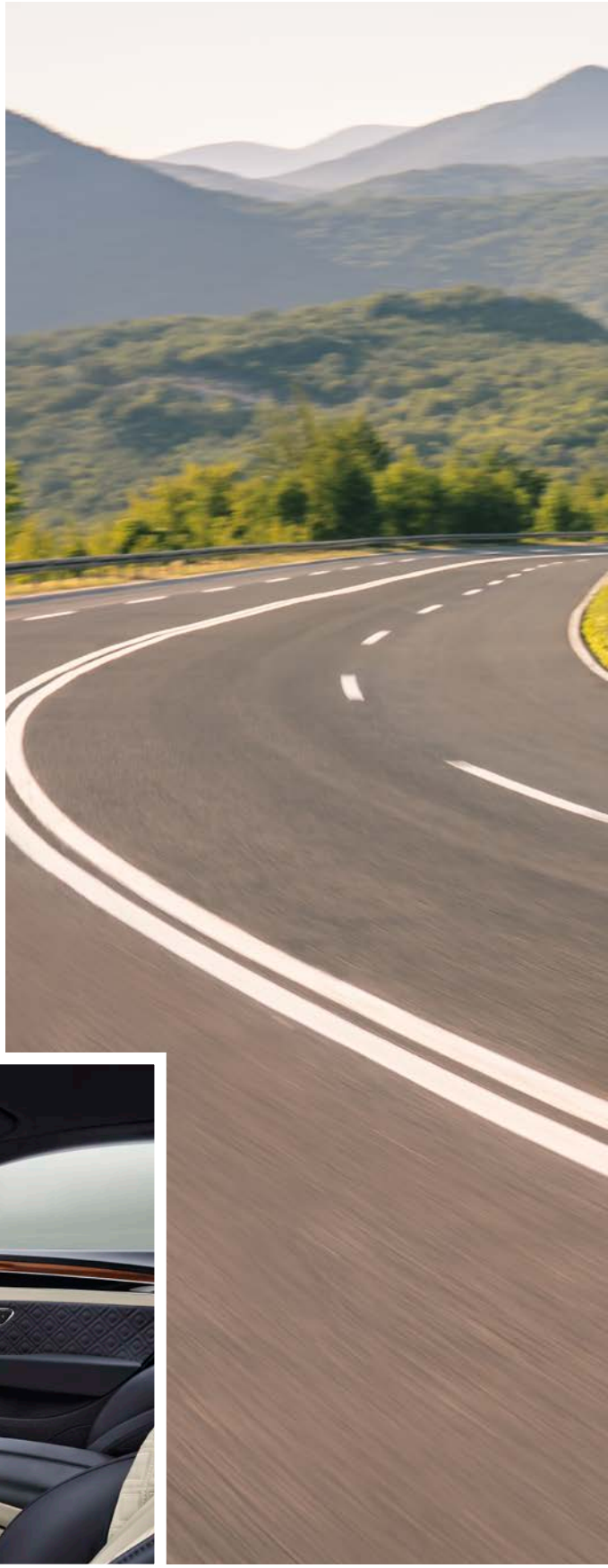

BENTLEY
21 WO

PROGRAM SNG NA MESIAC

SEPTEMBER/OKTÓBER

Zdroj a foto: SNG

Majster z Okoličného a gotické umenie Spiša okolo roku 1500

8. 9. – 26. 11. 2017

Esterházyho palác – 2. poschodie, Bratislava

Kurátor: Dušan Buran

V roku 2010 SNG zakúpila obraz Ukrižovanie z mariánskeho oltára v Okoličnom (1500 – 1510). Jeho reštaurovanie sa stalo podnetom k výstave, na ktorej sa – po prvýkrát v novodobej histórii – podarilo zhromaždiť všetky dostupné tabule a sochy gotického retabula rozobratého už v 18. storočí. Majster z Okoličného viedol ateliér, z ktorého pochádza niekoľko ďalších vynikajúcich diel, dnes zväčša v cirkevných majetkoch (napr. dva bočné oltáre v Smrečanoch, 1510 alebo maľby Oltára Navštívenia Panny Márie v Dóme sv. Alžbety v Košiciach, 1516).

Analytická výstava s cca 40 – 50 gotickými artefaktmi – oltárnymi triptychmi, tabuľami, skulptúrami a grafickými listami – bude okrem originálov prezentovať tiež nové poznatky, ktoré vychádzajú z prieskumov oltárnych obrazov alebo kostola v Okoličnom.

Ponuka sprievodných programov

Štvrtok 21. 9. | 18.00

Workshop pre dospelých: Niet dymu bez ohňa

Výstava Drsná škola predstavuje skupinu autorov, ktorí vo viacerých prípadoch poukazujú na spôsob, akým znak odkazuje na svoj objekt. Grafika v ich ponímaní nie je iba odtlačkom – stopou, ale je samotnou príčinou tejto stopy. Na workshope budeme pracovať s drsne autentickými materiálmi a staneme sa súčasťou riadneho procesu.

Esterházyho palác, 3. poschodie, Námestie Ľ. Štúra 4, Bratislava

Vstupné: 3 € R: barbora.tribulova@sng.sk

Nedeľa 24. 9.| 15.00

Siesta v galérii: Majster z Okoličného a gotické umenie Spiša okolo roku 1500

Nedeľný pohodový výklad uvedie dielo neskorogotického maliara na pozadí nových technológií.

Esterházyho palác, 2. poschodie, Námestie Ľ. Štúra 4, Bratislava

Vstup voľný

Nedeľa 24. 9. | 15.00 – 17.00 | Rodina

Nedeľa po stope: Miesto činu

Komu patria odtlačky na stene? Čo zanechalo stopy na podlahe? Po lete sa opäť vrátime na miesto činu a budeme sa činiť nielen pri pátraní na výstave súčasnej grafiky, ale aj v ateliéri, kde vytvoríme na prvý pohľad neviditeľné dôkazy.

Esterházyho palác, 3. poschodie, Námestie Ľ. Štúra 4, Bratislava

Vstupné: 4 €/rodina

Pondelok 25. 9. | 19.00

LQ literárny kvocient #12_ / Trhlina / Čierny zošit

Séria debát o súčasnej slovenskej literatúre s najpovolanejšími v tejto oblasti. Nezaoberá sa propagáciou ani PR – jediným kritériom je kvalita. Tentoraz bude reč o knihách spisovateľov Jozefa Kariku: Trhlina a Richarda Pupalu: Čierny zošit. Strach a hnus v Hnúšti, Žiline, tribečskom pohorí aj Petržalke. Motívy a podoby hororu v mysterióznom trileri Jozefa Kariku Trhlina a sociálne ladených poviedkach Richarda Pupalu Čierny zošit.

Esterházyho palác – Berlinka, Námestie Ľ. Štúra 4, Bratislava

Vstup voľný

Utorok 26. 9. | 17.00

Čaj o piatej v SNG: Tančiareň

Čaj o piatej v SNG pre aktívnych seniorov, multižánrové podujatie, ktoré pravidelne organizuje STÁLE DOBRÍ, n. o. v spolupráci so SNG. Po letnej prestávke opäť ako tanečné popoludnie v príjemnom prostredí kaviarne Berlinka. Na parket pozýva učiteľ tanca z tanečnej školy Jagermajster.

Esterházyho palác – Berlinka, Námestie Ľ. Štúra 4, Bratislava

Vstup voľný

Streda 27. 9. | 18.00

Hudba dneška v SNG – 23/DVA-JA 4: Marko Ciciliani & Barbara Lüneburg

Koncert umeleckej dvojice, skladateľa, performera a multimediálneho umelca Marka Cicilianiho a huslistky, skladateľky a performerky Barbary Lüneburg pre live-elektroniku, objekty, live-video, laser a husle bude sondou do špecificky poňatého multimediálneho sveta, v ktorom kreatívne komunikujú audialita a vizualita s aktuálnymi priestormi ich prezentácie.

Program:

Marko Ciciliani: Atomic Etudes pre monome a supercollider (2016)

Marko Ciciliani/Yannis Kyriakides: 8,66 – or everything that is irrelevant pre video a dva tablety (2012)

Marko Ciciliani: Tympanic Touch pre variabilnú zostavu ozvučených objektov, solenoidy, live-elektroniku a live-video (2017).

Marko Ciciliani: STEINA pre husle a live-elektroniku, video a laser (2015)

Esterházyho palác, 1. poschodie & átrium, Námestie Ľ. Štúra 4, Bratislava

Vstupné: 4 €/2 €

Štvrtok 28. 9. | 18.00

Erik Binder: Kunst Fu Gajdy Tour

Hudobno-literárno-performatívny sprievod Erika Bindera výstavou Drsná škola.

Esterházyho palác, 3. poschodie, Námestie Ľ. Štúra 4, Bratislava

Vstupné: 2 €

SLOVAKIA IN FORM®

MARTIN ZEMAN

Zaostrené na zákazníka

B2C marketing
B2B marketing

Kreativita funguje

PEPE MODER

POLLE DE MAAGT

Branding a lojalita

LIU YANG

18.10.2017
Hotel TATRA I Bratislava
www.informslovakia.sk

Marketing That Sells

Partner:

nolimits
reklamná agentúra

Ďakujeme za spoluprácu:

thirtyseventy

Mediálni partneri:

PP® Poradca podnikateľa

education.sk databáza kurzov a štúdií

PC REVUE

instore slovakia

Financial Report www.finreport.sk

20 SITA SME TU PRE VÁS UŽ 20 ROKOV

Pripravujete ponuku na poistenie?

Obráťme list.

positive

www.KalkulackaOnline.sk

nástroj pre agentov

- Povinné zmluvné poistenie
- Havarijné poistenie
- Cestovné poistenie
- Dom Domácnosť
- Zodpovednosť za škodu

Ponuku vytvoríte za 5 minút

Doplnenie údajov vozidla na základe zadaného EČV

Kalkulácie a uzatváranie návrhov PZ poskytujeme aj formou webových služieb. Maklér si môže vytvoriť vlastné rozhranie pre mobilnú aplikáciu, alebo webovú stránku.